

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Ekonomická fakulta

Katedra účetnictví a financí

Studijní program: Ekonomika a management

Studijní obor: Účetnictví a finanční řízení podniku

**MAJETKOVÉ DANĚ V ROZPOČTECH
ÚZEMNÍCH SAMOSPRAV**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce:

Doc. Ing. Milan Jílek, Ph.D.

Autor práce:

Bc. Petra Mejdrechová

2009

PROHLÁŠENÍ:

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci na téma „*Majetkové daně v rozpočtech územních samospráv*“, jsem vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího diplomové práce s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s §47b zákona č.111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce v nezkrácené podobě Ekonomickou fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích, 29. Dubna 2009

.....

Petra Mejdrechová

PODĚKOVÁNÍ:

Děkuji vedoucímu diplomové práce Doc. Ing. Milanu Jílkovi, Ph.D. za jeho odborné vedení, cenné rady a připomínky, které mi během vypracování této diplomové práce poskytoval.

OBSAH

OBSAH.....	3
1. Úvod.....	5
LITERÁRNÍ PŘEHLED.....	7
2. Fiskální federalismus.....	7
2.1 Fiskální federalismus a decentralizace funkcí veřejných financí.....	8
2.1.1 Možnosti decentralizace alokační funkce.....	9
2.1.2 Možnosti decentralizace redistribuční funkce.....	10
2.1.3 Možnosti decentralizace stabilizační funkce.....	11
2.2 Modely fiskálního federalismu.....	12
2.2.1 Horizontální model fiskálního federalismu.....	12
2.2.2 Vertikální model fiskálního federalismu.....	13
2.2.2.1 Centralizovaný model fiskálního federalismu.....	13
2.2.2.2 Decentralizovaný model fiskálního federalismu.....	13
2.2.2.3 Kombinovaný model fiskálního federalismu.....	14
2.3 Fiskální decentralizace.....	15
3. Územní samospráva v České republice.....	18
3.1 Postavení územní samosprávy.....	19
4. Rozpočet územních samospráv v ČR.....	20
4.1 Rozpočtová skladba.....	23
4.1.1 Druhy třídění rozpočtové skladby.....	23
5. Příjmy územních rozpočtů.....	24
5.1 Daňové příjmy územních samospráv.....	25
5.1.1 Majetkové daně.....	27
5.1.1.1 Majetkové daně – obecné informace.....	27
5.1.1.2 Majetkové daně tříděné podle OECD.....	28
5.1.2 Majetkové daně jako příjem územních rozpočtů.....	29
6. Metodika.....	32
PRAKTICKÁ ČÁST.....	35
7. Majetkové daně v České republice.....	35
7.1 Podíl z příjmu z daně z nemovitosti na celkovém daňovém příjmu.....	39
8. Struktura příjmů decentralizovaných úrovní vlády ve vybraných zemích OECD.....	41
8.1 Rakousko.....	41
8.1.1 Příjmy územních samospráv v Rakousku.....	41
8.2 Francie.....	44
8.2.1 Příjmy územních samospráv ve Francii.....	45
8.3 Belgie.....	48
8.3.1 Příjmy územních samospráv v Belgii.....	48
8.4 Itálie.....	51
8.4.1 Příjmy územních samospráv v Itálii.....	52
9. Stav a vývoj daňových příjmů v České republice a ve vybraných zemích OECD.....	55

10. Stav a vývoj příjmů z majetkových daní v České republice a ve vybraných zemích OECD.	62
11. Shrnutí	69
12. Závěr	76
13. Summary	79
14. Seznam literatury	80
15. Seznam tabulek	82
16. Seznam grafů	83
17. Seznam obrázků	84
18. Seznam příloh	84

1. Úvod

Předkládána diplomová práce se zabývá strukturou a zobrazením majetkových daní v rozpočtech územních samospráv.

Samospráva je způsob řízení určitého celku, kdy daný subjekt o alespoň některých svých záležitostech rozhoduje sám autonomním způsobem. Opakem samosprávy je výkon správy (rozhodování o určitých záležitostech) jiným, vnějším subjektem. Výhodou samosprávy je, že je blíže spravovanému subjektu než vnější a centrální řízení.

Územní samospráva je prostorově vymezený funkční celek, který má právo sám rozhodovat o svých záležitostech. Příkladem územní samosprávy v České republice jsou obce jako základní územní samosprávné celky a kraje jako vyšší územní samosprávné celky. Jejich právo na samosprávu je zakotveno v Ústavě České republiky a dále je podrobněji vymezeno zejména v zákoně č. 128/2000 Sb., o obcích, a v zákoně č. 129/2000 Sb., o krajích. Samosprávné celky vytvářejí vlastní orgány, jejichž prostřednictvím je výkon samosprávy uskutečňován.

Forma rozsáhlé samosprávy, kdy jednotný čili unitární stát poskytuje určitým územím široké právo na samostatné rozhodování o vlastních záležitostech včetně legislativních kompetencí, je označován pojmem autonomie. Pokud určité území ve státě je též státem, tak již nejde o územní samosprávu, ale o složený stát čili federaci.

Jedním z nejdůležitějších nástrojů hospodaření obce je rozpočet každé obce. Příjmy tohoto rozpočtu se dělí na daňové, nedaňové a přijaté transfery. Předmětem této práce jsou právě daňové příjmy, jejich charakteristika, podíl apod. Mezi majetkové daně se z daňového hlediska řadí daň z nemovitosti, daň dědická, daň darovací, daň z převodu nemovitosti a také daň silniční. Ve své podstatě je to pouze daň z nemovitosti, která se významně promítá do rozpočtů, resp. příjmů rozpočtu, jednotlivých obcí.

Úvodní část literárního přehledu je věnována přiblížení a vysvětlení fiskálního federalismu. Jsou zde uvedeny modely fiskálního federalismu, které se dělí na horizontální a

vertikální model fiskálního federalismu. Vertikální model se dále člení na model centralizovaný, decentralizovaný a kombinovaný. Dále jsou zde uvedené možnosti decentralizace jednotlivých funkcí veřejných financí.

Další část literárního přehledu je věnována územní samosprávě jako takové a dále rozpočtu územní samosprávy. Jedná se o pouhý nástin toho, jak rozpočet územní samosprávy vypadá, jak se dělí, jaké má příjmy a výdaje apod.

V závěrečné části literárního přehledu se věnují příjmům rozpočtu územních samospráv. Jak už jsem výše uvedla, příjmy se dělí na daňové, nedaňové a přijaté transfery. Následně je literární přehled směřován již přímo k majetkovým daním, jako příjmům územních samospráv. Je zde také uvedeno členění těchto daní v ČR a dle metodiky OECD.

V úplném závěru tohoto literárního přehledu je velice stručná charakteristika OECD, která zahrnuje zejména výpis zemí, které do této organizace patří.

Po literárním přehledu následuje praktická část této diplomové práce, která zobrazuje strukturu příjmů decentralizovaných úrovní vlády, jejich stav a vývoj, a to jak v České republice, tak ve vybraných zemích OECD. Poté následuje analýza majetkových daní v příjmech decentralizovaných úrovní vlády a opět zobrazení jejich stavu a vývoje v stejných zemích.

Cílem mé diplomové práce je pomocí teoretických poznatků charakterizovat majetkové daně v rozpočtech územních samospráv, přiblížit jak se projevují v daných rozpočtech a také jaký je význam daňových příjmů v těchto rozpočtech. Dále jsem se zabývala zobrazením struktury majetkových daní a podílu těchto daní v příjmech rozpočtů územních samospráv. Tuto analýzu jsem provedla pro Českou republiku, kterou jsem následně porovnála s vybranými zeměmi OECD.

Po přečtení této práce by měl mít čtenář jasnou představu o tom, co jsou to majetkové daně a jak se projevují v rozpočtech územních samospráv, a to nejen v České republice, ale v globálním pojetí.

LITERÁRNÍ PŘEHLED

2. Fiskální federalismus

V teorii veřejných financí se věnuje velká pozornost místním financím, resp. financím územní samosprávy. Jedná se o peněžní vztahy související s tvorbou, rozdělováním a použitím finančních prostředků veřejných rozpočtů na úrovni územní samosprávy.

V této souvislosti se mluví o teorii fiskálního federalismu, která se zabývá finančními vazbami. Předmětem teorie fiskálního federalismu je zvýšit efektivnost alokace finančních prostředků. Mezi hlavní důvody rozpracování této teorie patří především problémy s neefektivní alokací finančních prostředků soustředěných v rozpočtových soustavách na zabezpečování veřejných statků. Jedná se zejména o:

- určité decentralizace veřejného sektoru na nižší vládní úrovni, včetně územní samosprávy
- zvýšit efektivnost při financování potřeb veřejného sektoru, tzn. zabezpečovat a financovat takové veřejné statky, které obyvatelstvo požaduje
- zkvalitnit demokratické rozhodování o finančních tocích v rozpočtové soustavě

Předmětem zkoumání teorie fiskálního federalismu je jednak fiskální decentralizace, tzn. decentralizace částí veřejných příjmů do rozpočtů nižších vládních úrovní, ale i zvýšení účinnosti této decentralizace, zejména ve vazbě na efektivnější využívání finančních prostředků na financování potřeb veřejného sektoru¹.

Teorie fiskálního federalismu zkoumá:

- optimální míru decentralizace státních netržních činností na územní samosprávu a optimální míru decentralizace funkcí veřejných financí²
- vertikální a horizontální strukturu rozpočtové soustavy

---

¹ Peková, J.: Hospodaření a finance územní samosprávy, Praha, Management Press, 2004

² Funkce veřejných financí jsou alokační, redistribuční a stabilizační – viz.text dále

- možnosti optimalizace finančních vazeb uvnitř rozpočtové soustavy
- způsob tvorby, rozdělování a užití finančních prostředků jednotlivých veřejných rozpočtů a mimorozpočtových fondů v rozpočtové soustavě
- způsob optimálního přiřazení veřejných příjmů a výdajů

Teorie fiskálního federalismu je založena na existenci víceúrovňové vládní úrovně, tzn. vertikální a horizontální struktury různých vládních úrovní, včetně územní samosprávy. Vymezuje vládní úrovně po vertikální a horizontální linii, zkoumá optimální rozdělení pravomocí a odpovědnosti mezi nimi.

2.1 Fiskální federalismus a decentralizace funkcí veřejných financí

Teorie fiskálního federalismu se zabývá hledáním optimálního využití jednotlivých funkcí veřejných financí na jednotlivých vládních úrovních, včetně úrovní územní samosprávy. Dochází k rozpracování funkcí jednotlivých vládních úrovní a dále k analýze optimální míry decentralizace některých funkcí. Proto se tato teorie zaměřuje na analýzu příčin neefektivní alokace finančních prostředků soustředěných v rozpočtových soustavách a na hledání nástrojů a způsobů zvýšení této efektivnosti. Základem fiskálního federalismu je decentralizované využití především alokační funkce veřejných financí.

Následně bych chtěla shrnout možnosti decentralizace jednotlivých funkcí veřejných financí. Přičemž je obecně známé, že zejména redistribuční a stabilizační funkci by měla zajišťovat centrální úroveň vlády. Decentralizovaně se využívá alokační funkce, jde ve své podstatě o decentralizované zajišťování a financování veřejných statků jednotlivými úrovněmi územní samosprávy.

2.1.1 Možnosti decentralizace alokační funkce

Alokační funkce veřejných financí je spjata s existencí nutnosti zabezpečovat veřejné statky v důsledku selhání trhu. Podstata této funkce spočívá v zajištění efektivní alokace finančních prostředků vybraných od různých subjektů do peněžních fondů v rámci veřejných financí. Jednoduše řečeno jde o rozhodnutí o proporcích mezi produkcí privátních a veřejných statků.

Podstatou určité decentralizace alokační funkce je částečné decentralizované zajišťování a financování veřejných statků nižšími vládními úrovněmi a jednotlivými úrovněmi územní samosprávy³.

Decentralizace zabezpečování jednotlivých veřejných statků je velmi často odůvodněna tím, že nižší vládní úrovně jsou schopny lépe reagovat na požadavky a zvláštnosti daného území. Jelikož na menším území je snazší zjistit požadavky daného území, než je tomu v rámci celého státu. Každá lokalita či region má jiné preference a potřeby. V tomto případě má pak ústřední vláda za úkol zajistit pouze celoplošně potřebné statky a služby.

Vzhledem k tomu, že rozhodující příjmy územních samospráv jsou daňového charakteru, velice záleží na daňovém určení, tzn. vymezení, do jakého rozpočtu bude daná daň plynout, a dále na rozsahu daňové pravomoci příslušné vládní úrovně.

Při rozhodování o decentralizaci zabezpečování a financování veřejných statků se hledí zejména na to, kdo má užitek z veřejného zabezpečování a financování veřejných statků, zda se jedná o obyvatelstvo celého státu či pouze obyvatelstvo regionu či obce. Tato skutečnost se často nazývá analýza prospěchu a dle výsledku, pak dané veřejné statky zabezpečuje stát nebo příslušný stupeň územní samosprávy. Teorie fiskálního federalismu zdůrazňuje potřebu, aby veřejné statky byly zajišťovány v souladu s preferencemi obyvatel, tj. uživatelů, kteří hradí náklady na tyto statky prostřednictvím placení daní či uživatelských poplatků.

Obce jako základní články územní samosprávy pak zabezpečují:

---

³ Peková, J.: Hospodaření a finance územní samosprávy, Praha, Management Press, 2004.

- tzv. národní veřejné statky, z nichž mají užitek občané celého státu (např. základní vzdělání, výstavba a údržba silnic, apod.)
- lokální veřejné statky, které obce zajišťují zejména pro své občany a jejich užívání je místně ohraničeno (např. MHD, péče o místní komunikace, apod.)

Vyšší stupně územní samosprávy zabezpečují:

- některé národní veřejné statky
- statky regionálního charakteru, z nichž mají užitek obyvatelé několika obcí (resp. většího územní, jako je region či kraj)

V závěru je tedy nejdůležitější posoudit vhodnou míru decentralizace na jednotlivé úrovně územní samosprávy.

2.1.2 Možnosti decentralizace redistribuční funkce

Redistribuční funkce veřejných financí je spojeno se sociálními cíli, mezi které patří také dosažení větší rovnosti mezi jednotlivci. Spočívá ve využití efektivních nástrojů redistribuce, a to při tvorbě, rozdělení a použití peněžních fondů. Cílem je zmírnit důchodové a sociální nerovnosti ve společnosti. Redistribuční funkce je výsledkem solidarity⁴.

Projevem redistribuční funkce veřejných financí je přerozdělování finančních prostředků v rámci rozpočtové soustavy (tj. nejen mezi občany). Cílem je zmírnit nerovnosti mezi jednotlivými oblastmi a obcemi. Nejdůležitější je rozhodnout, z čeho bude územní samospráva financovat zabezpečování jednotlivých druhů veřejných statků. S tímto rozhodnutím je pevně spojeno rozdělení daňového výnosu mezi rozpočty na jednotlivých vládních úrovních a také poskytování dotací ze státního rozpočtu do rozpočtů nižších vládních úrovní.

---

⁴ Peková, J.: Veřejné finance – úvod do problematiky, Praha, ASPI Publishing s.r.o., 2002

Příjmy, a to i daňové, jsou nerovnoměrně rozloženy. Rozdíly v daňové kapacitě a rozdíly v daňovém výnosu mezi obcemi a oblastmi jsou zpravidla velké a jsou právě jedním z důvodů přerozdělování daňového výnosu uvnitř rozpočtové soustavy. Míra a forma přerozdělování závisí na uplatňovaném modelu fiskálního federalismu⁵.

2.1.3 Možnosti decentralizace stabilizační funkce

Stabilizační funkce veřejných financí je doménou státního rozpočtu. Využívá tvorby, rozdělení a použití peněžních fondů ke stabilizaci ekonomiky. Nástrojem stabilizační funkce je plánovité využívání jak příjmů státního rozpočtu, zejména daní, tak výdajů státního rozpočtu a následného salda. Cílem státních výdajů je stimulovat nedostatečnou agregátní poptávku tím, že vytváří veřejné zakázky, tzn. vytváří poptávku po produktech soukromého sektoru. Decentralizace kompetencí ve veřejném sektoru na územní samosprávu ovlivňuje i růst poptávky územní samosprávy po produktech soukromého sektoru.

Jedním z hlavních cílů stabilizační politiky je stabilizovat lokální, popř. regionální ekonomiku a zaměstnanost.

Ve vyspělých zemích se obce a regiony snaží:

- vytvářet podmínky pro fungování soukromého sektoru (jedná se o takové podmínky, které by zajistily příliv kapitálu a investic ze soukromého sektoru)
- vytvářet pracovní příležitosti v lokálním či regionálním veřejném sektoru
- místní a regionální rozvoj ovlivňovat ve spolupráci se soukromým sektorem, tj. partnerstvím

---

⁵ Viz. text dále

2.2 Modely fiskálního federalismu

Podle rozdělení veřejných příjmů a výdajů mezi jednotlivé rozpočty a podle vazeb mezi rozpočty vymezuje teorie fiskálního federalismu dva modely:

- vertikální model fiskálního federalismu
- horizontální model fiskálního federalismu

2.2.1 Horizontální model fiskálního federalismu

Při uplatnění tohoto modelu dochází k finančním vztahům mezi rozpočty na jednotlivých vládních úrovních v horizontální linii, tj. například navzájem mezi kraji, obcemi. Je zde velmi často uplatňován princip solidarity, kdy např. bohatší kraj poskytne dotace chudšímu kraji apod.

Horizontální federalismus je založen na společném federálním zákonodárství, a to i ve finanční oblasti. Daňová politika je, v tomto případě, jednotná a centralizovaná.

Velmi často se v tomto modelu používají i prvky vertikálního modelu fiskálního federalismu, který je charakteristický, jak už název napovídá, finančními vztahy po vertikální linii. Dochází tedy k využívání jak horizontálních transferů (např. mezi republikami), tak vertikálních transferů.

Horizontální federalismus využívá institucionalizovaný způsob společného rozhodování a dělení odpovědnosti, doplněný společným plánováním a financováním. Výsledkem této činnosti je pak určitá míra finanční soběstačnosti rozpočtů obcí a vyšších stupňů územní samosprávy.

2.2.2 Vertikální model fiskálního federalismu

Tento model může mít trojí podobu:

- centralizovaný model fiskálního federalismu
- decentralizovaný model fiskálního federalismu
- kombinovaný model fiskálního federalismu

2.2.2.1 Centralizovaný model fiskálního federalismu

Centralizovanému modelu odpovídá velmi nízká míra finanční soběstačnosti nižších vládních úrovní. Je to dáno tím, že nejvýznamnější veřejné příjmy, tj. daně, plynou přímo do státního rozpočtu. Z uvedeného vyplývá, že v tomto modelu je soběstačný pouze ústřední rozpočet, který je postupně přerozdělován po vertikální linii. Jedná se o přerozdělování zejména prostřednictvím dotací, hlavně účelových, kterými může stát intenzivně ovlivňovat činnost a hospodaření nižších vládních úrovní.

Přerozdělovací vztahy v rozpočtové soustavě jsou rozsáhlé a rozhodují o nich zákonodárci při schvalování státního rozpočtu.

Vedle vlastních nedaňových příjmů jsou do rozpočtů jednotlivých stupňů územní samosprávy, zejména obcí, vymezeny daňovým určením málo výnosné daňové příjmy, které nestačí krýt veškeré výdaje. Proto obce získávají další příjmy přerozdělováním a jsou tímto více méně odkázány na dotace ze státního rozpočtu.

2.2.2.2 Decentralizovaný model fiskálního federalismu

Tento model je opakem centralizovaného modelu. Decentralizovaný model je založen na úplné finanční soběstačnosti nižších vládních úrovní. Uplatnění tohoto modelu znamená, že by

musely být jednotlivým rozpočtům vymezeny dostatečně vysoké příjmy, včetně místních daní, které budou dostačovat k pokrytí všech nutných výdajů. V tomto případě ovšem nižší vládní úrovně musejí mít vlastní rozsáhlou daňovou pravomoc.

Problémem u tohoto modelu je rozdílná daňová kapacita a rozdílný daňový výnos menších územních celků. Pokud by došlo k vyčlenění příjmů ve výši maximální potřeby bylo by to velice nevhodné, jelikož by, z krátkodobého hlediska, docházelo k přebytku vlastních příjmů v rozpočtech a také k jejich nedostatečnému využití. Dalším problémem je i skutečnost, že většina veřejných příjmů má daňový charakter a aby mohl být zajištěn potřebný daňový výnos, muselo by dojít k růstu daní.

Decentralizovaný model fiskálního federalismu se v čisté podobě v praxi nevyužívá. Je to pouze teoretický model.

2.2.2.3 Kombinovaný model fiskálního federalismu

V kombinovaném modelu fiskálního federalismu dochází ke smíšení jak centralizačních, tak decentralizačních prvků. V případě centralizačních prvků plyne většina příjmů do státního rozpočtu. Decentralizační prvky ovšem posilují postavení územních samospráv, a tudíž jsou územním rozpočtům vymezeny větší příjmy.

Kombinovaný model tady v různé míře centralizuje některé veřejné příjmy do státního rozpočtu a některé decentralizuje do rozpočtů jednotlivých stupňů územních samospráv. V tomto modelu má každá vládní úroveň vyčleněné své vlastní příjmy. Vlastní daňové a nedaňové příjmy jsou doplňovány dotacemi z vyšších rozpočtů. Prostřednictvím přerozdělovacích procesů formou dotací může stát zmírňovat nerovný daňový výnos v jednotlivých regionech, obcích apod., a umožnit tím územní samosprávě zabezpečovat základní lokální a regionální veřejné statky ve srovnatelné kvalitě. Přerozdělování se uskutečňuje kombinací daňového určení s dotacemi.

V kombinovaném modelu fiskálního federalismu mohou převládat centralizační či decentralizační prvky. V případě, kdy převládají decentralizační prvky, se rozpočtům územní samosprávy vyčleňuje více daňových příjmů (zejména z důchodových daní). Tím je postupně zvyšována soběstačnost rozpočtů územní samosprávy.

2.3 Fiskální decentralizace

Fiskální decentralizaci lze podle Provazníkové⁶ popsat jako přesun kompetencí a odpovědnosti za zajišťování většího rozsahu veřejných statků a služeb na regionální a zejména municipální vládní úrovni, který má za následek omezení růstu veřejného sektoru a jeho výdajů.

Fiskální decentralizace vychází z předpokladů, že poskytování veřejných statků na lokální úrovni je efektivnější a hospodárnější. Důvodem je zejména to, že lépe odpovídá preferencím obyvatel, umožňuje přímou participaci občanů a jejich účinnější kontrolu. Fiskální decentralizace má kromě ekonomických faktorů význam také politický, který souvisí zejména s demokratizací veřejné správy.

V rámci fiskální decentralizace nejde jen o přesun odpovědnosti za poskytování veřejných statků a jejich financování, ale jde zde především o to, aby nižší úrovně, včetně územní samosprávy, měly určité pravomoci v získávání příjmů, ve zdanění, či vymezení celostátně vybraných daní, plynoucích do jejich rozpočtu.

Optimální přiřazení příjmů a výdajů rozpočtům jednotlivých vládních úrovní ovlivňuje jejich finanční soběstačnost a také možnost samofinancování (míru samofinancování). Územní samosprávy mohou ovlivnit především výši jejich nedaňových příjmů, zatímco daňové příjmy získávají zejména ze státního rozpočtu na základě zákona.

Daňové příjmy jsou hlavním zdrojem financování veřejných statků a zároveň tvoří rozhodující část příjmů veřejných rozpočtů. Z tohoto důvodu záleží na:

---

⁶ Provazníková, R.: Financování měst, obcí a regionů – teorie a praxe, Grada Publishing, Praha, 2007

- daňovém určení, tj. vymezení v zákoně, do jakého rozpočtu budou daně plynout. V tomto smyslu rozlišujeme **daně svěřené**, které určují, kam budou daně plynout, zda do rozpočtu obce, či do státního rozpočtu apod., a dále **daně sdílené**, u kterých se jedná o to, jak se budou na výnosu podílet jednotlivé rozpočty.
- na rozsahu daňové pravomoci příslušné vládní úrovni, tzn. jaké daně je možné uvalovat na jednotných vládních úrovních a kdo tyto daně bude vybírat.

Je nutné rozhodnout, které daně jsou vhodné jako zdroj příjmů. Teorie fiskálního federalismu tradičně doporučuje:

- daně z pevného základu, jelikož jsou stabilním příjmem (tomuto požadavku nejlépe odpovídají majetkové daně)
- místní daně a uživatelské poplatky, které jsou přímo spjaty s daným územím

za nevhodné se považují:

- progresivní daně
- nepřímé spotřební daně
- daně související s využíváním nerovnoměrně rozložených přírodních zdrojů

V teorii místních financí se zdůrazňují především tyto požadavky na daňové příjmy rozpočtů územních samospráv:

- stabilní základ v čase
- lehce zjistitelná daňová povinnost pro poplatníka
- efektivnost
- úměrná daňová pravomoc územní samosprávy
- nemožnost daňového úniku
- nemožnost přesunu daňového výnosu jiné obci, či regionu
- jednoduchá a lehká správa daně

Vhodné je také ve větší míře využívat **sdílených daní**, které umožňují zvýšit finanční soběstačnost územní samosprávy a zároveň snižují velké disproporce v daňovém výnosu mezi menšími územními jednotkami, zejména obcemi. V případě sdílené daně plyne podíl na

vybrané dani do rozpočtů obcí či regionu v závislosti na tom, kde byla daň vybrána, nebo dle přerozdělovacího vzorce, který například respektuje počet obyvatel obcí či regionu.

Hlavní výhody sdílených daní jsou:

- stabilita daňových příjmů rozpočtů územní samosprávy
- propojení výnosu ze sdílených daní důchodového typu na ekonomický cyklus
- snížení nerovností v daňovém výnosu mezi obcemi či regiony
- zvýšení pravomoci územní samosprávy v rozhodování
- nezávislost výběru daně na místě zúčtování základu sdílené daně
- snížení administrativních nákladů na správu a výběr těchto daní

Mezi nevýhody lze zařadit:

- růst závislosti územní samosprávy na rozhodnutí státu (o velikosti podílu na těchto daních)
- nemotivují územní samosprávu k tvorbě vlastních příjmů
- zmenšení odpovědnosti územní samosprávy za výši svých výdajů

Dalším významným zdrojem příjmů územních rozpočtů jsou **místní daně a užitelské poplatky**. Využívají se zpravidla dvě hlavní formy místních daní:

- místní daně s výlučným místním základem daně – obec může rozhodovat o struktuře těchto daní a tyto daně vybírá a spravuje
- překrývání daňového základu – stát a obce se dělí o daňový základ, způsob výpočtu daně je v kompetenci ústřední vlády, obec může rozhodovat pouze o sazbě daně

Důvodem pro přerozdělování daňového výnosu uvnitř rozpočtové soustavy jsou velké rozdíly v příjmech, i daňových, mezi obcemi a oblastmi. Tento problém je řešen systémem peněžních transferů, nejčastěji v podobě dotací, jejichž cílem je:

- zmenšit rozdíly v daňové kapacitě a finanční nerovnosti
- vyrovnání místních potřeb, zajištění standardu základních veřejných statků
- vyrovnat finanční úsilí

- respektovat externalitu mezi obcemi, regiony

Dotace⁷ jsou poskytovány buď jako *účelové*, kdy je přesně vymezeno použití, nebo jako *neúčelové*, které nejsou poskytovány na konkrétní potřeby, ale je na samotném orgánu územní samosprávy, na co budou finanční prostředky použity.

Neúčelové dotace jsou zpravidla poskytovány v závislosti na souboru vymezených ukazatelů, schválených parlamentem. Obvykle zde má velký vliv počet obyvatel, počet obydlí či rozloha obce apod. Každá země má tyto ukazatele odlišné.

Do rozpočtů jednotlivých stupňů územní samosprávy jsou poskytovány peněžní transfery zároveň jako:

- běžné dotace na financování neinvestičních potřeb
- kapitálové dotace, které jsou poskytovány na financování konkrétní investice

3. Územní samospráva v České republice

Územní samospráva se v České republice dělí na obce, které jsou základními územními samosprávami, a kraje, které tvoří vyšší územní samosprávné celky.

Ústava⁸ České republiky definuje územní samosprávné celky takto: „Územní samosprávné celky jsou územními společenstvími občanů, které mají právo na samosprávu.“ Ústava každé země stanoví základní principy územní samosprávy, míru rozhodovací autonomie, kompetence a také odpovědnost.

Provazníková⁹ charakterizuje základní stupeň územní samosprávy takto: „Obec je základním územním samosprávným společenstvím občanů na územním celku vymezeném hranicí území obce. Je vymezena jako veřejnoprávní korporace, která má vlastní majetek a hospodaří s ním, má vlastní finanční prostředky a sestavuje svůj vlastní rozpočet.“

⁷ Poskytování a použití dotací je upraveno v Zákonech o rozpočtových pravidlech.

⁸ Základem právní úpravy u obcí je vedle Ústavy České republiky ještě zákon č. 128/2000 Sb. o obcích

⁹ Provazníková, R.: Financování měst, obcí a regionů – teorie a praxe, GRADA Publishing, Praha, 2007

V teorii fiskálního federalismu je územní samospráva chápána jako forma veřejné vlády a veřejné správy, tj. samostatné spravování věcí veřejných na území menším než je stát, na základě zákonem stanovené působnosti a ekonomických podmínek¹⁰.

3.1 Postavení územní samosprávy

Územní samospráva je v současné době:

- reprezentantem společenství občanů, jejich zájmů a preferencí
- reprezentantem pluralitního demokratického systému v dané obci, na území regionu
- odpovědná za zabezpečení celé řady veřejných statků

Územní samospráva plní na svém území různé funkce, které spolu úzce souvisejí. Jedná se zejména o funkce:

- sociální
- ekonomickou

Sociální funkce územní samosprávy je úzce spjata s realitou, že se jedná o společenství občanů. V rámci této funkce dochází zejména k zabezpečování sociální péče a sociálních služeb.

Ekonomická funkce územní samosprávy souvisí s potřebou zmírňovat lokální či regionální projevy tržního selhání. Jako nestátní veřejnoprávní subjekt má územní samospráva za úkol zabezpečovat veřejné statky pro své občany.

Klíčovou funkcí územní samosprávy je zabezpečit pro své obyvatelstvo celou řadu veřejných statků.

Obec, jako základní celek územní samosprávy, vykonává na svém území:

---

¹⁰ Peková, J.: Hospodaření a finance územní samosprávy, Management Press, Praha, 2004

- samostatnou působnost
- přenesenou působnost

Samostatná působnost obcí je uskutečňována prostřednictvím volených orgánů, tj. zastupitelstev a také přímým hlasováním obyvatel v místním referendu. Samostatná působnost představuje decentralizaci veřejné správy.

Přenesená působnost se u jednotlivých obcí liší. Podle rozsahu výkonu státní správy v přenesené působnosti rozlišujeme obce se základním rozsahem přenesené (tj. všechny obce) a dále obce s širším rozsahem přenesené působnosti. V tomto případě se jedná o obce, které vykonávají státní správu i na území jiné obce. Mezi obce s širším rozsahem přenesené působnosti¹¹ spadají pověřené obecní úřady a obce s rozšířenou působností.

4. Rozpočet územních samospráv v ČR

Územní rozpočet¹², neboli rozpočet obcí a krajů, a mimorozpočtové fondy tvoří finanční systém jednotlivých článků územní samosprávy. A je samozřejmě součástí rozpočtové soustavy.

Rozpočty územních samosprávných celků jsou označovány jako decentralizované peněžní fondy, ve kterých se soustřeďují jak příjmy, které obec či kraj získá na základě jejich přerozdělení v rozpočtové soustavě, tak příjmy vytvořené vlastní činností. Tyto příjmy se pak rozdělují a používají na financování veřejných a smíšených statků prostřednictvím veřejného sektoru územní samosprávy, nebo prostřednictvím soukromého sektoru. Územní rozpočet je vytvářen, rozdělován a používán s využitím nenávratného, neekvivalentního a nedobrovolného způsobu financování, který je typický pro všechny veřejné rozpočty.

---

¹¹ Tyto obce jsou vymezeny zákonem č.314/2002 Sb. o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností

¹² Územní rozpočet upravuje zákon č.250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů

Územní samospráva má povinnost zabezpečovat řadu úkolů, zejména pak úkoly ekonomické povahy, a právě k tomu slouží územní rozpočet. Jednoduše řečeno, územní rozpočet je základem finančního hospodaření jak obcí, tak regionů.

Dle Pekové¹³ je možné územní rozpočet charakterizovat jako:

- decentralizovaný peněžní fond
- bilanci, jedná se o pohled z účetního hlediska, kdy dochází k bilanci mezi příjmy a výdaji
- důležitý rozpočtový plán, podle kterého se hospodaří
- nástroj realizace koncepce municipální, resp. regionální politiky na úrovni územní samosprávy

Rozpočet obce obsahuje:

- příjmy a výdaje, které mají vztah k činnosti samosprávy i k výkonu státní správy v rámci přenesené působnosti obce
- finanční vztahy k municipálnímu veřejnému sektoru
- finanční vztahy k podnikatelským subjektům (na straně příjmů např. prostřednictvím daní, na straně výdajů např. při poskytování dotací soukromému sektoru)
- finanční vztahy k rozpočtové soustavě, tj. ke státnímu rozpočtu, případně k rozpočtu vyšší územní samosprávy (kraje) či státním fondům (zejména prostřednictvím dotací)
- finanční vztah k ostatním obcím, např. pokud dochází k financování některých veřejných statků společně několika obcemi
- finanční vztahy k ostatním subjektům (např. k peněžnímu ústavu)

Příjmy a výdaje územního rozpočtu se třídí podle rozpočtové skladby. Ta rozlišuje rozpočet na běžný a kapitálový.

---

¹³ Peková, J.: Hospodaření a finance územní samosprávy, Management Press, Praha, 2004.

Běžný rozpočet je bilance běžných příjmů a běžných výdajů, z nichž se většina každoročně opakuje. Běžnými příjmy se financují neinvestiční potřeby prostřednictvím běžných výdajů. Běžný rozpočet by měl být sestavován jako vyrovnaný, popř. přebytkový.

Tab.1: Schéma běžného rozpočtu

Příjmy	Výdaje
Daňové - svěřené daně - sdílené daně - místní (a regionální) daně - správní poplatky	- všeobecné veřejné služby - veřejný pořádek - vzdělání - péče o zdraví - bydlení - komunální služby - na podnikání - ostatní běžné výdaje - placené úroky - běžné dotace jiným rozpočtům
Nedaňové - uživatelské poplatky za služby - příjmy z pronájmu majetku - příjmy od vlastních neziskových organizací - zisk z podnikání - ostatní	
Přijaté transfery - běžné dotace ze státního rozpočtu - běžné dotace ze státních fondů - od územních rozpočtů - ostatní běžné příjmy	
Saldo - přebytek	Saldo - schodek

Zdroj: Provazníková, 2007

Příjmy, určené na financování investičních potřeb vztahující se k období několika let, na krytí investičních výdajů jsou součástí kapitálového rozpočtu. Stejně tak jako běžný rozpočet, i kapitálový rozpočet se sestavuje vyrovnaný, popř. přebytkový.

Tab.2: Schéma kapitálového rozpočtu

Příjmy	Výdaje
- z prodeje majetku - kapitálové přijaté dotace z rozpočtové soustavy - příjmy z půjček - příjmy z emise vlastních obligací	- na investice - kapitálové dotace jiným rozpočtům - na nákup obligací, akcií - poskytované střednědobé a dlouhodobé půjčky

- přebytek běžného rozpočtu - dary na investice - apod.	- splátky dříve přijatých půjček - krytí deficitu běžného rozpočtu - apod.
---	--

Zdroj: Provazníková, 2007

4.1 Rozpočtová skladba

Rozpočtová skladba¹⁴ je závazná a platná pro celou soustavu veřejných rozpočtů v České republice. Upravuje způsob třídění údajů všech peněžních operací rozpočtů a fondů obcí i krajů, dobrovolných svazků obcí a rozpočtových organizací. To umožňuje přehledně zajistit potřebné informace v jednotlivých etapách rozpočtového procesu, zajistit jednotnost a přehlednost všech veřejných rozpočtů.

Třídění příjmů a výdajů rozpočtu dle Pekové¹⁵ respektuje:

- zásadu jednotnosti a závaznosti
- zásadu stability třídění rozpočtů
- zásadu srozumitelnosti
- zásadu kompatibility

4.1.1 Druhy třídění rozpočtové skladby

Platná rozpočtová skladba využívá čtyři základní **druhy třídění příjmů a výdajů**:

- 1) kapitální třídění – je povinné pouze u státního rozpočtu
- 2) druhové třídění – je základním tříděním
- 3) z hlediska odvětvového – třídí příjmy a výdaje podle odvětví
- 4) konsolidační třídění – prvkem tohoto třídění jsou záznamové položky

¹⁴ Rozpočtovou skladbu upravuje vyhláška Ministerstva financí ČR č.440/2006 Sb. o rozpočtové skladbě

¹⁵ Peková, J.: Hospodaření obcí a rozpočet, Codex Bohemia, Praha, 1997

Příjmy územního rozpočtu se třídí do čtyř tříd¹⁶:

- daňové příjmy
- nedaňové příjmy
- kapitálové příjmy
- přijaté dotace

Příjmy představují nenávratná inkasa, s výjimkou těch, kterými se přijímají vypůjčené finanční prostředky. Všechny příjmy územní samosprávy se dělí na dvě základní skupiny, kterými jsou, **vlastní příjmy**, běžné i kapitálové, a **přijaté dotace**.

Výdaje územního rozpočtu se dělí opět na běžné a kapitálové výdaje. Pod pojmem výdaje se rozumí nenávratné platby a poskytované návratné půjčky za účelem realizace určité rozpočtové politiky.

Dále v druhovém třídění rozlišujeme ještě financování, které má zvláštní postavení. Součástí jsou položky, vyjadřující změnu stavu finančních prostředků na bankovních účtech jako stavová veličina.

Tato skupina vlastně vyjadřuje, jakým způsobem jsou příjmové a výdajové operace financovány. Jsou zde zachyceny např. návratné přijaté finanční prostředky a výdaje na splátky jistin dříve přijatých půjček a vydaných dluhopisů související s likviditou se zhodnocením dočasně volných finančních prostředků v rámci finančního investování.

5. Příjmy územních rozpočtů

Příjmy územních rozpočtů závazně třídí platná rozpočtová skladba¹⁷, ale také státní rozpočet a případné mimorozpočtové účelové fondy.

---

¹⁶ Peková, J.: Místní rozpočty, VŠE, Praha, 1997

Příjmy můžeme rozdělit na:

- *nenávratné příjmy* – jsou nejdůležitějším zdrojem financování a zahrnují daňové a nedaňové příjmy, transfery a dotace
- *návratné příjmy* – jsou spojeny s povinností tyto příjmy splatit, tzn. do této skupiny patří zejména úvěry a půjčky

V následujícím textu se budu zabývat nenávratnými příjmy územních rozpočtů a to zejména jejich daňovou částí.

5.1 Daňové příjmy územních samospráv

Daňové příjmy patří mezi nejdůležitější a nejvýznamnější zdroje příjmů územních samospráv. Tvoří přibližně polovinu celkových příjmů a výrazně ovlivňují finanční stabilitu dané obce či kraje. Daňové příjmy v České republice jsou upravovány zákonem 243/2000 Sb. o rozpočtovém určení daní.

Daňové příjmy jsou tvořeny jednak daněmi sdílenými, které představují nejvýznamnější část, a jednak daněmi svěřenými.

Rozpočtová pravidla vymezují tzv. daňové určení, které určuje druhy daní vybírané podle platných daňových zákonů, jejichž výnos plyne přímo do rozpočtů jednotlivých územních samospráv. Tento typ daní je znám pod pojmem **svěřené daně** (popř. daně výlučné či rozpočtově určené daně). Výběr a správa této daně je většinou prováděna centrálně a obce či kraje mohou jen nepatrně, často vůbec, ovlivňovat daňovou sazbu či základ daně. Typickým příkladem daně tohoto typu je daň z nemovitosti a část daně z příjmů fyzických osob ze samostatné výdělečné činnosti a podnikání.

---

¹⁷ Viz. text výše

Druhým typem daní, jsou **daně sdílené**. Jedná se o takové daně, kdy je přesně stanoven podíl územní samosprávy na celkovém (celostátním) výnosu z této daně. Obce nemají možnost tyto daně jakkoliv ovlivnit. Je možné se setkat se dvěma způsoby přidělování sdílených daní¹⁸:

- derivační typ – kdy se stanovené procento z celkového získaného objemu stanovené daně rozdělí nižším úrovním podle výnosu této daně v daném území
- nederivační typ – kdy se stanovené procento z celkového získaného příjmu stanovené daně rozdělí podle počtu obyvatelstva či dle jiného kritéria

Derivační typ přerozdělení respektuje původ daně a daňový výnos se vrací do území, ve kterém vznikl. Nederivační typ tuto zásadu nerespektuje a preferuje jiná hlediska.

Podle aktuálně platného znění zákona o rozpočtovém určení daní¹⁹ se v České republice rozděluje krajům 8,92 % a obcím 21,4% z celostátního hrubého výnosu sdílených daní, kterými jsou:

- daň z přidané hodnoty
- daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků
- daň z příjmů fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby
- daň z příjmu fyzických osob
- daň z příjmu právnických osob

Dále jsou zákonem vymezené daně, které mohou obce či kraje využívat na svém území. Jedná se o tzv. municipální daně, resp. regionální daně. V případě těchto daní mají obce největší daňovou pravomoc.

Nejvýnosnějšími daněmi v příjmech územních rozpočtů jak obcí, tak krajů, jsou daně z příjmů, zejména individuální důchodová daň, ovšem většinou se využívá podíl na celostátním výnosu těchto daní. Druhé nejrozšířenější daně obcí a krajů jsou daně majetkové. Poslední, spíše méně využívané, jsou spotřební daně.

Nyní se budu podrobně zabývat pouze majetkovými daněmi.

---

¹⁸ Provaníková, R.: Financování měst, obcí a regionů – teorie a praxe, Grada Publishing, Praha, 2007

¹⁹ Zákon o rozpočtovém určení daní dostupný z www.mfcr.cz ze dne 24.1.2009

5.1.1 Majetkové daně

5.1.1.1 Majetkové daně – obecné informace

Majetkové daně jsou nejstarší přímé daně, které byly uplatněny. V současné době mají jen omezený význam. Jejich výnos není příliš velký, avšak tyto daně mají nezastupitelné místo. Výnos z těchto daní je značně stabilní, jelikož majetková základna, z které je vybírán předmět daně, nesouvisí s konjunkturálním vývojem a stavem ekonomiky.

Povinnost placení daně vznikla na základě vlastnického nebo užívatelského vztahu k majetku. U majetkových daní je jednoduché uplatnění principu prospěchu.

Majetkové daně zdaňují majetek ve vlastnictví, nejčastěji nemovitý, a převod vlastnických práv, resp. nabytí majetku. Dochází ke zdanění bohatství, které představuje pevnou veličinu v daném čase, k určitému okamžiku.

Ve vyspělých zemích ovlivňuje základ daně způsob ocenění předmětu daně. U movitého majetku se využívá cena obvyklá na trhu s ohledem na opotřebení. U nemovitého majetku se vychází z ocenění založeného na²⁰

- *kapitálové hodnotě*, která představuje současnou hodnotu budoucích příjmů z nemovitosti
- *tržní ceně*, která je pro účely výpočtu základu daně upravována koeficientem, který zohledňuje vliv inflace na cenu nemovitosti, vliv spekulace na trhu s nemovitostmi a další vlivy. Koeficient je stanoven zákonem a je pravidelně přehodnocován
- *čisté reálné hodnotě*, kde se jedná o odhad běžné roční renty z nemovitosti

Sazby majetkových daní jsou zpravidla procentní nebo pevné. Procentní sazby daně se využívají například u daní převodových, tj. u daně dědické, darovací a daně z převodu nemovitosti. V České republice je procentní daň také u daně z nemovitosti v případě zdanění zemědělské půdy. Pevná sazba daně se používá zejména u daně z nemovitosti, respektive u zdanění staveb a pozemků jiných než zemědělských.

---

²⁰ Provažníková, R.: Financování měst, obcí a regionů – teorie a praxe, Grada Publishing, Praha, 2007

Ve světě se využívají buď:

- dílčí majetkové daně, které zdaňují jednotlivé druhy majetku ve vlastnictví, nebo jednotlivé způsoby nabývání majetku
- univerzální majetkové daně

Výnos majetkových daní plyne většinou do rozpočtů jednotlivých stupňů územní samosprávy, zejména pak do rozpočtů obcí²¹. Jedná se buď o typ svěřených daní, kdy výnos příslušné majetkové daně plyne podle daňového určení do příslušného veřejného rozpočtu, nebo o typ sdílených daní, kdy se o daňový výnos příslušné majetkové daně dělí různé veřejné rozpočty.

5.1.1.2 Majetkové daně tříděné podle OECD

Klasifikace daní OECD se používá pro mezinárodní srovnání a konkrétně majetkové daně rozděluje takto²²:

- pravidelné daně z nemovitého majetku
  - domácností
  - ostatní
- pravidelné daně z čistého jmění
  - jednotlivci
  - společnosti
- daně z pozůstalostí, dědické a darovací
  - daně z pozůstalostí a dědické
  - daně darovací
- daně z finančních a kapitálových transakcí
- ostatní nepravidelné daně z majetku
  - z čistého jmění

---

²¹ Peková, J.: Veřejné finance – úvod do problematiky, ASPI Publishing, Praha, 2002.

²² Kubátová, K.: Daňová teorie, ASPI Publishing, Praha, 2005

- ostatní nepravidelné
- ostatní pravidelné daně z majetku

5.1.2 Majetkové daně jako příjem územních rozpočtů

Majetkové daně zdaňují, jak již bylo uvedeno, majetek, převod majetku, darování a dědictví. Analýza principů lokálních daní v teorii fiskálního federalismu považuje **daň z nemovitosti** za nejvhodnější municipální daň.

Podle Pekové²³ jsou majetkové daně považovány za:

- cenu za ochranu majetku
- stabilní příjem zejména obecních rozpočtů – jsou využívány zejména z fiskálních důvodů
- nástroj snížení koncentrace majetku a tím z části i nerovnosti mezi různými subjekty
- cenu služeb, kterou určitý majetek postihuje ve formě implicitního příjmu
- cenu za výhodné postavení
- poplatek za služby, za poskytnuté veřejné statky, které vlastníci od státu, kraje či obce získávají
- způsob zdanění druhu zboží, za které je považováno vlastnictví majetku, zejména dlouhodobé spotřeby
- způsob zdanění příjmů, které nebyly zdaněny daní z příjmů v důsledku např. daňových úniků použitých na pořízení nemovitosti

Důvod pro zdaňování majetku lze odvíjet jak od principu užitku, tak od principu schopnosti daňové úhrady²⁴. Princip užitku při zdaňování bohatství obecně spočívá v tom, že veřejné služby zvyšují hodnotu nemovitostí a jejich vlastníci by tedy měli za tyto služby platit.

²³ Peková, J.: Hospodaření a finance územní samosprávy, Management Press, Praha, 2004

²⁴ Musgrave, R.A., Musgraveová, P.B.: Veřejné finance v teorii a praxi, Management Press, Praha, 1994.

Princip schopnosti daňové úhrady již v současné době není vhodné používat. Naráží se zde na problém, zda je vůbec možné zdůvodňovat zdanění majetku principem schopnosti daňové úhrady. V tomto případě je vhodnější osobní daň a nikoliv neosobní daň z nemovitosti.

Častým problémem bývá, co se vlastně má zahrnout do bohatství a zdanit majetkovými daněmi. S tím je spojeno ohodnocení majetku a také výpočet daňové základny. Daňový výnos majetkových daní ovlivňuje základ daně a také sazby daně. Zpravidla se využívají tři způsoby ohodnocení:

- vychází se z kapitálové hodnoty
- vychází se z čisté roční hodnoty
- kombinace předchozích metod

Kapitálová hodnota je odvozena z tržních cen. Tržní ceny jsou zpravidla upravovány oceňovacími koeficienty a základ daně je poté stanoven jako součin tržní ceny a oceňovacího koeficientu. To je patrné ze vztahu:

$$\mathbf{ZD = TC * k, \text{ kde}}$$

ZD = základ daně

TC = tržní cena

k = oceňovací koeficient

V případě roční hodnoty by mělo jít o čistý roční výnos. To znamená takový výnos, od kterého již budou odečteny náklady na opravy, údržbu apod.

Ve většině vyspělých zemí se používají tzv. cenové mapy pozemků, které jsou rozlišeny podle polohy jednotlivých katastrů.

Výhodou majetkových daní je spojení jejich daňového výnosu s obcí, daňový základ je viditelný a odráží spojení mezi vynaloženými náklady na místní statky a služby a zvyšuje hodnotu půdy nebo budov v dané obci. Jejich výnos je stabilní a také velmi dobře předvídatelný. Daňová sazba může být ovlivněna a upravena dle rozhodnutí dané obce.

Naopak nevýhodou těchto daní jsou problémy s oceňováním majetku a také skutečnost, že tyto daně nerespektují zásadu schopnosti platit daň, tzn., nerespektují současnou důchodovou situaci poplatníka. Dalším častým problémem je, že oblast s podprůměrnými hodnotami často musí zavést vysoké daňové sazby pro zajištění potřebných příjmů do územního rozpočtu.

6. Metodika

Cílem práce je charakterizovat současný vývoj a současný stav využívání majetkových daní jako příjmů decentralizovaných úrovní vlád v České republice a jejich následné srovnání s vybranými zeměmi OECD.

V metodice jsou popsány metody použité k dosažení stanovených dílčích cílů:

- charakterizovat majetkové daně v rozpočtech územních samospráv
- analyzovat strukturu příjmů decentralizovaných úrovní vlády a majetkové daně v příjmech decentralizovaných úrovní vlády
- porovnat výsledky struktury příjmů a majetkových daní v příjmech decentralizovaných úrovní vlády v České republice a ve vybraných zemích OECD

Prvním dílčím cílem je charakterizovat majetkové daně v rozpočtech územních samospráv. Pomocí teoretických poznatků stručně klasifikovat majetkové daně, zobrazení a význam těchto daní v rozpočtech územních samospráv a zejména v České republice. K úplnému zpracování a získání ucelených informací je potřeba vysvětlit následující pojmy:

- fiskální federalismus
- modely fiskálního federalismu
- fiskální decentralizace
- rozpočet územních samospráv
- příjmy rozpočtu územních samospráv, zejména pak příjmy daňové

Druhým dílčím cílem je analyzovat strukturu příjmů decentralizovaných úrovní vlády a dále zobrazit majetkové daně v příjmech decentralizovaných úrovní vlády. Zde se bude postupovat v následujících krocích:

- analyzovat strukturu příjmů decentralizovaných úrovní vlády v ČR a ve vybraných zemích OECD

- zobrazit a popsat současný stav těchto příjmů
- zobrazit a popsat vývoj těchto příjmů
- analyzovat majetkové daně v příjmech decentralizovaných úrovní vlády v ČR a ve vybraných zemích OECD
- opět zobrazit současný stav a současný vývoj těchto daní v příjmech územních samospráv

Nejprve se zaměřím na Českou republiku. Budu se snažit věnovat zejména dani z nemovitosti, která je nejvýnosnější majetkovou daní. V souvislosti s touto daní dochází k řadě změn a návrhů, které se pokusím zobrazit a přiblížit. Dále zde budou uvedena data z internetových stránek informačního systému ARIS Ministerstva financí České republiky, přesněji řečeno data z Bilance příjmů a výdajů obcí, krajů a DSO, resp. Bilance příjmů a výdajů obcí a okresních úřadů, od roku 1998 - 2006.

Podrobná struktura příjmů decentralizovaných úrovní vlády bude demonstrována na příkladě čtyř vybraných zemí OECD, kterými jsou Rakousko, Francie, Belgie a Itálie. Bude popsána struktura jednotlivých příjmů decentralizovaných úrovní vlády a dále na základě použití Databáze OECD z roku 2008, bude v těchto zemích a v České republice zobrazen současný stav a vývoj daňových příjmů a následně pak příjmů z jednotlivých majetkových daní. Všechny hodnoty týkající se stavu a vývoje jednotlivých daňových příjmů, resp. majetkových daní, budou uvedeny jako procentní podíly k celkovým daňovým příjmům, resp. k celkovým příjmům z majetkových daní.

Posledním třetím dílčím cílem je zhodnotit získané údaje v České republice a v evropských zemích OECD. Charakterizovat současný vývoj a současný stav majetkových daní jako příjmů decentralizovaných úrovní vlády v České republice s porovnáním s vybranými zeměmi OECD.

Podobně jako u předchozího cíle, bude ke zjištění potřebných údajů použita Databáze OECD z roku 2008. Dojde ke srovnání evropských zemí OECD a to opět pomocí procentních podílů, nejprve příjmů z majetkových daní na celkových daňových příjmech a následně pomocí procentního podílu příjmů z daně z nemovitosti na celkových příjmech z majetkových daní.

Pro zpracování jsem použila dokumenty, knihy a odborné publikace, které jsou uvedeny v seznamu literatury v závěru této práce. K získání potřebných údajů a informací pro analýzy a zpracování výsledků jsem čerpala zejména z internetových stránek informačního systému ARIS Ministerstva financí České republiky, ze stránek Českého statistického úřadu a dále ze stránek Ministerstva financí České republiky. K získání potřebných informací ze zemí OECD jsem využila zdroje OECD Tax Database pro rok 2008 a 2000-2006.

V případě všech zemí jsem použila třídění daní podle metodiky OECD²⁵.

---

²⁵ Viz. Příloha 1

PRAKTICKÁ ČÁST

7. Majetkové daně v České republice

Majetkové daně v České republice jsou tradičním a stabilním, i když relativně malým příjmem soustavy veřejných rozpočtů.

Majetkové daně v České republice se řadí do kategorie přímých daní. Typickým představitelem majetkových daní je daň z nemovitosti, která se skládá z daně z pozemků a daně ze staveb, dále daň dědická, darovací, daň z převodu nemovitosti a také daň silniční.

Obrázek 1: Struktura majetkových daní v ČR

Zdroj: Vančurová A., Láchová L. (2006)

Všechny daně spojené s převodem majetku jsou v současné době příjmem státního rozpočtu. Jedinou majetkovou daní, která plyne do rozpočtů obcí ve formě svěřené daně, tedy je daní municipální, je daň z nemovitosti. Ve srovnání s některými zeměmi mají obce v České republice minimální pravomoc ovlivňovat daňový výnos. Výjimka je právě u daní z nemovitostí, kde obec může obecně závaznou vyhláškou upravit místní koeficient a tím upravit i celkové daňové zatížení. Od 1. 1. 2009 je v kompetenci obce také rozhodnout o tom, zda bude či nebude uvalena daň z nemovitosti na pozemky půdy, chmelnic, vinic, ovocných sadů a trvalých travních porostů.

Správa a výběr daně z nemovitosti je prováděna místně příslušným finančním úřadem, který pak vybraný výnos převede na účet daného územního rozpočtu.

V daňovém výnosu existují významné rozdíly. Daň z nemovitosti jako svěřená daň je stabilní, ale bohužel málo výnosným příjmem územního rozpočtu. Rozdíly jsou ovlivněny těmito faktory:

- nerovnoměrný základ daně – daňový výnos je ovlivňován strukturou pozemků, počtem staveb, zastavěnou plochou apod.
- diferencované základní sazby daně – jednotlivé druhy pozemků a staveb mají různé daňové sazby
- rozsáhlé osvobození od daně z nemovitosti
- hustota obyvatel – přepočtení výnosu daně na obyvatele

Majetkové daně jsou považovány za daně spravedlivé, jelikož zdanění je založeno na principu platební schopnosti. Pokud se ovšem srovnává velikost výnosu majetkových daní s ostatními daněmi, např. s daněmi z příjmu či ze spotřeby, rozdíl je značný. Majetkové daně, z hlediska jejich výnosu, nepředstavují výraznou skupinu a to jak v případě České republiky, tak také u ostatních zemí OECD.

Jak již bylo uvedeno, mezi majetkové daně v České republice se řadí daň z nemovitosti, daň z převodu nemovitostí, daň dědická, daň darovací a také daň silniční. V zemích OECD se mezi majetkové daně neřadí silniční daň, která spadá pod skupinu 5000²⁶. Daňové určení se u jednotlivých majetkových daní liší. Pouze daň z nemovitosti plyne přímo do rozpočtů územních samospráv, podobně je tomu také ve všech zemích OECD.

Dani z nemovitosti je v posledních letech věnovaná velká pozornost. Byť je příjem z této daně malý, je pro jednotlivé municipality jistým, více či méně neměnným příjmem. Hlavním bodem diskusí týkající se této daně v posledních několika letech je zejména to, zda má být daň z nemovitosti zvýšena či popřípadě zrušena. Dlouho se jednalo o úpravě místních koeficientů,

---

²⁶ Viz. Příloha 1.: Třídění daní podle metodiky OECD

kdy je přímo na jednotlivých obcích, jak tento koeficient upraví. Novela týkající se této problematiky vešla v platnost 1. 1. 2009, kdy došlo jednak ke zvýšení koeficientu stanoveného dle velikosti dané obce z 0,3 na 1²⁷ u obcí do 1000 obyvatel. Dále došlo k přidělení pravomocí územním samosprávám, kdy se nově zavedl místní koeficient. Obec může obecně závaznou vyhláškou stanovit pro všechny nemovitosti na území celé obce místní koeficient ve výši 2, 3, 4 nebo 5. Tímto koeficientem se následně vynásobí daňová povinnost poplatníka za jednotlivé druhy pozemků, staveb, samostatných nebytových prostorů a bytů. Tyto upravené koeficienty se nazývají fakultativní místní koeficienty. Právě tímto způsobem by měl být kompenzován výpadek daňových příjmů obcí v důsledku zavedení osvobození pozemků orné půdy, chmelnic, vinic, ovocných sadů a trvalých travních porostů. Toto osvobození vešlo v platnost též od 1. 1. 2009 a opět je pouze na dané obci, zda využije svých pravomocí a dojde k osvobození výše jmenovaných pozemků v katastrálním území obce. Pokud se obec pro osvobození rozhodne, musí to tak být učiněno na základě veřejné vyhlášky.

V souvislosti s výše jmenovanými zemědělskými pozemky došlo dále ještě k novele zákona 338/1992 Sb. o dani z nemovitosti, platné také od zdaňovacího období 2009. Tato novela se týká vymezení místního koeficientu pro zemědělské pozemky (orná půda, chmelnice, vinice, ovocné sady a trvalé travní porosty). Tyto pozemky jsou zdaňovány sazbou daně podle zákona a obce u nich nemohou použít svou pravomoc týkající se stanovení místních koeficientů.

Při pohledu do minulosti se velice pozitivně na výnosu z daně z nemovitosti promítla novela zákona, podle které se poplatníkem daně z nemovitosti z pronajatých pozemků stali jejich vlastníci. A dále také možnost pro spoluvlastníky podávat samostatná daňová přiznání za jednotlivé podíly a s tím souvisí také možnost samostatně platit daň. S touto pozitivní změnou ve výnosech z této daně je také diskutována možnost zrušení zdanění ze zemědělských pozemků, které se nenacházejí v intravilánu obce. Zde se střetávají dva názory. Na jedné straně je oponováno tím, že nikdo přesně neví, kde je hranice mezi intravilánem a extravilánem dané

---

²⁷ Od 1.1.2009 jsou místní koeficienty v rozmezí 1-5 dle velikosti obce

obce a tím by mohlo dojít k mylným představám o osvobození od daně z nemovitosti. Na druhé straně je zde myšlenka podpořit zemědělskou výrobu.

Dalším velice důležitým bodem, který je nutno zmínit, je změna v osvobození od daně z nemovitosti u novostaveb. Novela zákona, platná od 1. 1. 2009, zrušila toto osvobození. Velice dlouho se jednalo o tom, zda toto patnáctileté osvobození od daně z nemovitosti u novostaveb opravdu zrušit či nikoli. Vedly se dlouhé diskuse o tom, jaký dopad bude mít tento krok na příjem z daně z nemovitosti. Nyní je možné jen polemizovat či počkat do příštího roku, jakou změnu v příjmech územních samospráv tato novela přinese. V dnešní době, kdy je velký trend výstavby domů se tento krok možná projeví příznivě pro jednotlivé obce a částka plynoucí díky zdanění novostaveb do místních rozpočtů nebude až tak zanedbatelná. Častým argumentem, proč toto osvobození ponechat, byla právě podpora výstavby nových rodinných domů na území dané obce. Možná by tato pravomoc měla být přenechána plně do kompetence jednotlivých územních samospráv, aby mohly rozhodovat o tom, zda je pro ně větší prioritou vyšší výnos z majetkové daně či podpora výstavby. Jinak tomu samozřejmě bude v malé vesnici v ne příliš atraktivní lokalitě a jinak v obci ležící v blízkosti velkého města a podobně. Ovšem je nutné, aby obce neopomenuly také skutečnost, že s větší výstavbou rostou náklady obce, například na inženýrské sítě, kanalizaci a podobně.

Dále od 1. 1. 2009 dochází také ke zrušení osvobození od daně ze staveb, u kterých byly provedeny změny spočívající ve snížení tepelné náročnosti stavebními úpravami. Toto osvobození bylo, až do letošního roku, poskytováno na dobu 5 let. Stejně jako u osvobození od daně z nemovitosti u novostaveb, lze pouze polemizovat či čekat na to, jaké změny v příjmech z daně z nemovitosti tato novela přinese.

Daň z nemovitosti je pro obecní rozpočty velice důležitá, jelikož má výlučné postavení jediné obecní daně. Přes malý daňový výnos a velkou neefektivitu její daňové správy má daň z nemovitosti velký význam z hlediska fiskální decentralizace.

V České republice je nutné zvýšení daňové autonomie obce, včetně vlivu obcí na stanovení základu daně, sazeb daně a osvobození. To vše je v plánu v daňové reformě, která by měla být provedena do konce roku 2010. V budoucnosti se také uvažuje o tom, že daň z

nemovitosti bude fungovat jako nástroj pro ekologii, například ve formě osvobození půdy v případě šetrného využívání půdy, její ochrany či ochrany životního prostředí.

7.1 Podíl z příjmu z daně z nemovitosti na celkovém daňovém příjmu

V České republice byl podíl daně z nemovitosti na celkových daňových příjmech v roce 2006 roven hodnotě 2,88%. Z níže uvedené tabulky je zřejmé, že procentní podíl daně z nemovitosti na celkovém daňovém příjmu od roku 1998, kdy byl téměř 5%, stále klesá. Tato skutečnost je způsobena zejména tím, že od roku 1992, kdy vešel v platnost zákon o dani z nemovitosti²⁸, nebyla provedena téměř žádná změna v daňové sazbě. Zatímco od této doby stále vzrůstají podíly ostatních daní na celkovém daňovém příjmu. A tím dochází k poklesu reálného výnosu z majetkových daní, resp. výnosu z daně z nemovitosti.

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Daň z příjmu FO	70,31	69,05	66,28	29,1	29,41	28,92	29,61	28,28	26,13
Daň z příjmu PO	19,48	21,58	24,5	26,1	26,27	26,61	26,64	26,42	26,77
DPH	-	-	-	33,51	32,85	32,57	32,16	35,65	37,35
Správní poplatky	1,95	1,51	-	-	-	-	-	-	-
Poplatky za znečištění živ. prostředí a využívání přír.zdrojů	0,87	0,66	-	-	-	-	-	-	-
Poplatky a daně z vybraných činností a služeb	2,44	2,31	4,56	6,07	7,29	7,83	7,76	6,7	6,86
Daň z nemovitosti	4,93	4,88	4,63	5,14	4,17	4,06	3,82	2,95	2,88
Ostatní daňové příjmy	0,02	0,01	0,02	0,05	0,01	0,01	0,01	0	0,01

Tab.3: % podíly jednotlivých druhů daňových příjmů na celkovém daňovém příjmu v ČR (pro decentralizované úrovně vlád)

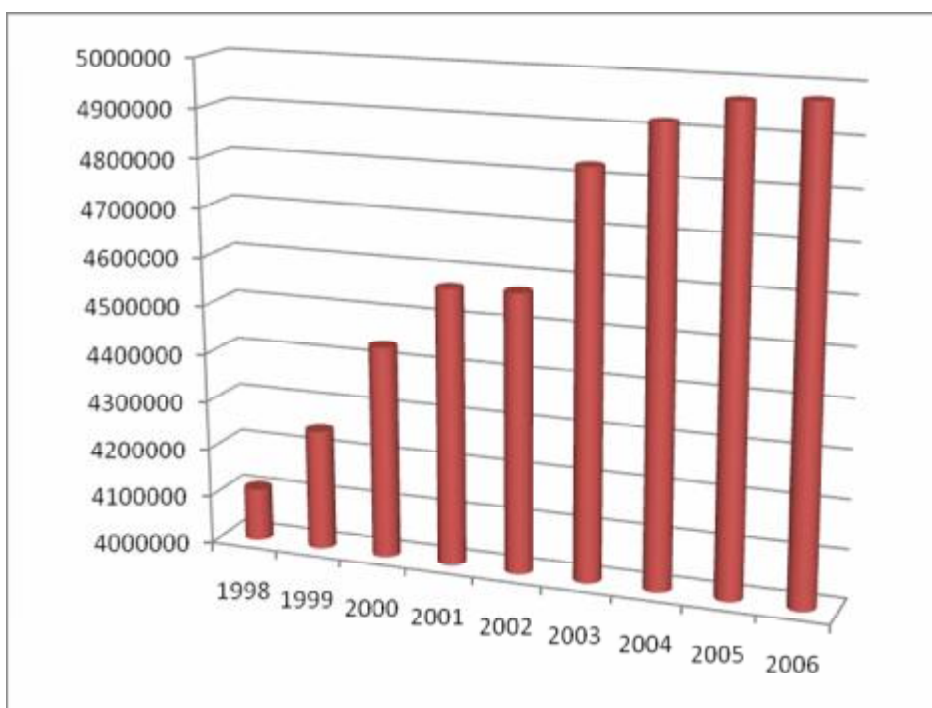
Zdroj: Ministerstvo financí ČR, ARIS, Bilance příjmů a výdajů obcí, krajů a DSO, resp. Bilance příjmů a výdajů obcí a okresních úřadů

²⁸ Zákon č. 338/1992 Sb. o dani z nemovitosti

Jedinou výjimku v klesajícím trendu podílu příjmu z výnosu daně z nemovitosti na celkovém daňovém příjmu je rok 2000 a 2001 kdy došlo k mírnému vzrůstu. Od roku 2001 procentní hodnoty podílu na celkovém daňovém příjmu stále klesají.

V následujícím obrázku jsou uvedeny absolutní hodnoty²⁹ daně z nemovitosti ve sledovaných letech, tj. od roku 1998 do 2006. Z hodnot je patrné, že celková výše příjmu z daně z nemovitosti ve všech sledovaných obdobích mírně roste. Ovšem v porovnání s ostatními daňovými příjmy je tento růst zanedbatelný.

Graf 1: Daň z nemovitosti v ČR v letech 1998 – 2006

Zdroj: Ministerstvo financí ČR, ARIS, Bilance příjmů a výdajů obcí, krajů a DSO, resp. Bilance příjmů a výdajů obcí a okresních úřadů

²⁹ Ministerstvo financí, ARIS: Bilance příjmů a výdajů obcí, krajů a DSO

8. Struktura příjmů decentralizovaných úrovní vlády ve vybraných zemích OECD

8.1 Rakousko

Rakousko je federativní stát tvořený 9 zeměmi, mající vlastní legislativu a výkonnou moc v rámci federativního státu, které se dále člení na jednotlivé obce. Těchto obcí, územně samosprávných celků, je v Rakousku celkem 2 359. Hlavní město Vídeň je jak samostatným státem, tak územní samosprávou. Právní základ pro regulaci územní samosprávy obcí tvoří Bundesverfassungsgesetz, tj. rakouská ústava.

Právní věda a praxe rozumějí samosprávou decentralizovanou bezprostřední správu. Podstatné pro ni je, že ji zajišťují vlastní samosprávné orgány na základě svého vlastního uvážení a nejsou vázáni žádnými pokyny. Vedle tzv. samostatné působnosti jsou obce, na základě rakouské ústavy, pověřeny také plněním úkolů jiných subjektů práva, tj. výkon přenesené působnosti. V rámci této přenesené působnosti jsou obce činné jako spolkové či zemské orgány a jsou při výkonu této přenesené působnosti vázány pokyny orgánů zemí a spolku.

Obec je územní korporace a zároveň právnická osoba veřejného práva, která zahrnuje všechny osoby, které mají vztah, tj. trvalé bydliště, pobyt apod., k určitému území.

Každá obec je samostatná hospodářská korporace, která vlastní, získává a disponuje majetkem všeho druhu. Může dokonce zakládat a provozovat hospodářské podniky.

8.1.1 Příjmy územních samospráv v Rakousku

Příjmy územních rozpočtů se skládají z:

- vlastních daňových příjmů
- finančních transferů

- ostatních vlastních příjmů
- nedaňových návratných příjmů, tj. půjček

8.1.1.1 Daňové příjmy

Mezi hlavní daňové příjmy se v Rakousku řadí majetkové daně a obecní obchodní daň. Nápojová daň byla zrušena v roce 2001.

Mezi daňové příjmy v Rakousku patří:

- **majetkové daně** – tato daň je vybírána na obou úrovních, tj. jak z pozemků, tak ze staveb. Je stanovený daňový základ, územní samosprávy používají daňovou sazbu s maximálním limitem až 500% stanoveným Ústavním finančním zákonem.
- **obecní obchodní daň** – tato daň byla založena v roce 1994 a nahradila dvě dosavadní daně, živnostenskou daň a daň z objemu mezd (neboli daň z příjmu ze závislé činnosti).
- **nápojová daň** – tato daň byla v lednu roku 2001 zrušena z důvodu rozporu s veřejným právem na nepřímé zdanění. Od zrušení této daně obce přijímají kompenzační grant od svého státu, aby došlo k vyrovnání ztraceného výnosu.
- **ostatní vlastní daně** – ostatní vlastní obecní daně představují zhruba pětinu z vlastních daňových příjmů. Tyto příjmy se týkají zejména příjmů z druhých domovů, činností ve volném čase a psů. Další dvě daně, týkající se reklamy, byly zrušeny v červnu roku 2000. Ztráta příjmů na základě zrušení těchto daní byla kompenzována grantem od státu.

8.1.1.2 Finanční transfery

Mezi finanční transfery se v Rakousku řadí:

- sdílené daně
- kompenzační grant od státu (spolku)
- hlavní a zvláštní grant

V Rakousku je celkem 14 sdílených daní, které byly založené Ústavním finančním zákonem. Tyto daně jsou vybírány a stanoveny státem (spolkem), který následně příjem rozdělí mezi tři úrovně (tj. stát (spolek), země a obec) v poměru daným Ústavním finančním zákonem.

Každá země přerozděluje příjmy mezi své obce zejména podle daňových a demografických kritérií.

Hlavní sdílenou daň je daň z příjmu, daň z objemu mezd a daň z přidané hodnoty. Dále je zde možné najít sdílenou daň na pivo, benzín, reklamu a podobně.

Kompenzační grant od státu (spolku) slouží k vyrovnání příjmů obcí po zrušení nápojové daně v roce 2001 a vznikl na základě zvyšujícího se podílu z daně z přidané hodnoty.

Ztráta příjmů způsobená zrušením dvou místních daní na reklamu je kompenzována Spolkovou dotací vytvořenou z rostoucího podílu spolkové daně na reklamu. Podíl spolkové daně na reklamu je rozdělován následujícím způsobem: 4% pro stát, 9% pro země a 87% pro obce.

Dalším typem finančních transferů jsou hlavní a zvláštní dotace (granty), které představují zhruba 10% příjmů obcí.

Hlavní granty jsou rozdělovány jednotlivým obcím na základně jejich daňové kapacity a dále podle jejich finančních potřeb.

Zvláštní dotace se dělí na:

- dotace pro obce s finančními potížemi – tato dotace má za účel kompenzovat deficit rozpočtu a dále pokrýt neočekávané výdaje. Tyto dotace jsou přerozděleny státy (spolky) přes země k obcím.
- účelová dotace – je určena na zvláštní projekty, doprovázená podmínkami, jak je povinnost obcí zapojit se do financování daného projektu. Tyto dotace přerozdělují státy (spolky) přímo obcím.

8.1.1.3 Půjčky

Pokud si obce potřebují půjčit, mají v Rakousku volnost ve výběru věřitele. Výjimečně mohou také vydávat dluhopisy.

Obce si mohou půjčovat pouze na financování investičních výdajů. Půjčování vyžaduje schválení od kontrolní komise, která rozhodne podle dvou ukazatelů:

- obecní závaznost – obce nesmějí překročit maximální úrokovou sazbu. O výši maximální úrokové sazby rozhoduje kontrolní komise a tato úroveň se může lišit v jednotlivých zemích.
- rovnováha obecního rozpočtu v každé zemi – obce si mohou půjčovat, pokud je jejich rozpočet vyrovnaný nebo přebytkový. V souladu se „Stabilitätspakt“ (smlouvou o stabilitě) podepsané mezi obcemi, zeměmi a federálním státem, by obecní rozpočet neměl být schodkový.

8.2 Francie

Francie, jejíž oficiální název zní Francouzská republika, je demokratickým státem a skládá se z 26 regionů, členěných dále do 100 oblastí a 36 682 obcí. Jedná se tedy o třířadý místní vládní systém. Obce na území Francie jsou samosprávné s volným zastupitelstvem.

Územní rozdělení je vyrovnáno významným počtem územních samospráv, který je více než 19 000. Jednotlivé územní samosprávy se mohou lišit v závislosti na jejich činnosti apod. Patří mezi ně např. územní celky, společenství obcí, společenství měst, městská společenství apod.

Územní samosprávy mají za úkol, stejně jako v ostatních zemích, zajištění rozsáhlých povinností. Tyto povinnosti a odpovědnosti za zajišťování veřejných statků, jsou členěny dle toho, jaký status má jednotlivá územní samospráva. Na územní samosprávy jsou převáděny od místních vlád jednotlivé úkoly a povinnosti, kterými jsou například zajištění a řízení veřejných služeb jako zásoby vody, komunální odpad, kanalizace apod.

Územní samosprávy jsou tvořeny z:

- poradního orgánu, ve kterém je zástupce z dané obce
- výkonného orgánu
- komise

Podle jednotlivých postavení daných územních samospráv mohou tyto celky přijímat daňové příjmy. Právě vybírání daní, patří mezi jeden z úkolů. Opět je zde důležité, jaký status má jednotlivá územní samospráva. Dle toho mají pravomoc k vybírání daní. Může dojít:

- k upravení jednotlivých daní o daňovou přírážku
- k výběru podnikatelské daně
- nebo založení a spojení dvou předchozích bodů

Dalším způsobem řízení, který je v podstatně menším rozsahu, je spolupráce jednotlivých regionů a oblastí pomocí oblastní či regionální struktury. Tyto struktury mohou vytvářet smíšené spolky, které mohou zahrnovat obce, oblasti, regiony, zemědělské komory, obchodní komory apod. Vytvoření těchto struktur bývá opět zejména z důvodu zajištění veřejných statků.

8.2.1 Příjmy územních samospráv ve Francii

Příjmy územních rozpočtů se skládají z:

- vlastních daňových příjmů
- finančních transferů
- nedaňových návratných příjmů, tj. půjček
- ostatních vlastních příjmů

8.2.1.1 Daňové příjmy

Místní vláda a územní samospráva obdrží většinu z jejich daňových příjmů. Daně ve Francii se dělí do 3 hlavních skupin, kterými jsou:

- **daň placená v místě pobytu** – tuto daň platí obyvatelé se sídlem nebo trvalým pobytem v daném území
- **majetkové daně** – daň se dále dělí na daň ze staveb a daň z půdy a je placena vlastníky nemovitosti
- **podnikatelská daň** – tuto daň platí jednotlivé společnosti a je založena na jmění a příjmu

Místní vlády mohou dále upravovat jednotlivé příjmy, tj. zvýšit či podstatně změnit typ a náležitosti příjmů, které jsou plně v kompetenci územních samospráv. Jedná se zejména o místní poplatky, kam spadá:

- poplatek, daň za odvoz komunálního odpadu
- poplatek, daň z elektřiny
- dopravní daň (silniční daň), která je vybírána za využití daného veřejného dopravního území
- pozůstalostní daň, vybíraná za převod majetku
- poplatek, daň za registraci vozů

8.2.1.2 Finanční transfery

Vláda poskytuje nižším územním samosprávám dotace, aby bylo možné zajistit větší transparentnost těchto celků.

Mezi dotace, poskytované státem patří:

- provozní dotace
- investiční dotace

Provozní dotace převládají a tvoří téměř 80% z celkových transferů. Mezi nejvýznamnější dotaci patří hlavní provozní dotace. Čerpají z ní jak obce a oblasti, ale i územní struktury, které mají daňovou autonomii. Podíl z tohoto fondu je rozdělen a všem příjemcům je přidělena stejná část. Běžná částka je zhruba ve výši 7% pro každého příjemce. Slouží zejména k vyrovnání finančních potíží.

Další z provozních dotací je decentralizační dotace. Tato dotace byla zřízena za účelem kompenzace části nákladů spojených s decentralizací, tj. s určitou odpovědností. A je rozdělována mezi obce a oblasti.

Posledním druhem provozní dotace je odborná dotace, která je určena pro regiony z důvodu nákladu s jejich povinnostmi a odpovědnostmi.

Místní vlády přijímají daňové kompenzační dotace v situacích, kdy dojde k osvobození některých daňových poplatníků nebo ke zrušení místních daní či poplatků.

Další státní provozní dotace jsou vyčleněny pro zvláštní projekty, jako například ubytování pro učitele základních škol, a dále jsou použity pro kompenzaci příjmů zejména malých obcí s nízkým daňovým příjmem.

Poslední z provozních dotací je speciální provozní dotace, kterou mohou čerpat obce s finančními potížemi způsobenými zejména nepředvídatelnými událostmi.

Druhým typem státních dotací jsou dotace investiční. Mezi hlavní druhy patří:

- kompenzační fond DPH
- zvláštní dotace jako například dotace na školní vybavení apod.

8.2.1.3 Půjčky

Půjčky mohou být použity na krytí investičních výdajů, ovšem musí zde být uveden přesný způsob využití, resp. projekt. Místní vlády musí pečlivě zvážit, zda půjčka nepřinese finanční potíže. Neustále musí být počítáno s vyrovnaným územním rozpočtem.

Při rozhodování o přijetí půjčky se zvažuje zejména:

- kontrola rozhodnutí si půjčit z hlediska zákonného

- kontrola rozpočtu, která má zjistit, zda je reálné a možné dluh splatit za předpokladu vyrovnaného územního rozpočtu

8.3 Belgie

Belgie, oficiálně Belgické království, je federativní konstituční monarchií. Kulturně, politicky a sociologicky se Belgie skládá ze dvou velkých společenství, Vlámů a Valonů. Belgická federace se skládá ze tří regionů, rozčleněných dle územního principu na Vlámsko, Valonsko a region Brusel. Dále je území Belgie rozděleno do 10 provincií a 589 obcí (územních samospráv).

Je zde tedy dvouřadý systém místních vlád, tj. obce a provincie. Provincie pokrývají celou zemi, kromě regionu Brusel.

Každý samostatný územní celek má své vlastní veřejné centrum sociální péče. Jedná se o zákonný celek zodpovědný za poskytování a zajištění životního standardu pro obyvatele.

Všechny územní samosprávy mají své místní orgány zajišťující zvláštní úkoly a povinnosti, jako například povinnosti spojené s ochranou životního prostředí, kanalizace, zavlažování, zajištění vody pro zemědělství a zdravotnictví apod.

Územní samosprávy mohou provozovat veřejné společnosti. Jedná se o subjekt veřejné právnické osoby a musí být ve formě společnosti s ručením omezeným, družstva nebo neziskové organizace. Tyto společnosti bývají zřizovány za účelem zajištění zvláštních povinností obcí či provincií, jako jsou například zásoba vody, domácí odpad, zdravotnictví a sociální sektor.

8.3.1 Příjmy územních samospráv v Belgii

Příjmy územních rozpočtů se skládají z:

- vlastní daňové příjmy
- finanční transfery
- půjčky
- ostatní vlastní příjmy

8.3.1.1 Daňové příjmy

Daňové příjmy jsou hlavním zdrojem příjmů obcí i provincií. Nejdůležitější jsou daňové přírážky k některým daním uložené vyššími autoritami. Tyto daňové přírážky představují téměř 81% daňových příjmů provincií a 82% daňových příjmů ostatních územních samospráv.

Ministerstvo financí, z důvodu podpory územních samospráv a provincií, stanovilo tyto přírážky k daním:

- **daňová přírážka k majetkové dani** – provincie a územní samosprávy vybírají daňovou přírážku z regionální majetkové daně. Daňový základ tvoří registrovaná hodnota majetku. Vývoj této daně závisí jednak na příjmu katastru a dále na přírážce k této dani, která plyne do rozpočtu místních vlád. Daňová sazba je určována podle jednotlivých regionů.
- **daňová přírážka k dani z příjmu** – tato daň je vybírána územními samosprávami jako procento z částky, která je placena daňovými poplatníky státu
- **daňová přírážka k dani z oběhu vozidel** - tato daň je vybírána výhradně jako příjem územních samospráv

Územní samosprávy a provincie mohou uložit další místní daně nebo poplatky, které jsou vybírány přímo jejich vlastní administrativní správou. Územní samosprávy vybírají daně za administrativní služby, energetické daně, daně nebo poplatky ve zdravotnictví, průmyslové daně, daně v zemědělství, daně a poplatky za vystoupení a zábavu, daně nebo poplatky za veřejné prostranství a daně za majetek. Podobné daně vybírají také provincie.

Například ve Flandrech je vybírána oblastní daň, která je určena k financování politických výdajů provincií. Je aplikována jak na rodiny, tak na společnosti. Tato daň představuje asi 22% daňových příjmů této oblasti.

Územní samosprávy a provincie mají volnost v určení jejich daňové sazby, výjimkou je pouze daňová přírážka k dani z oběhu vozidel. Nicméně, regiony mohou rozhodnout o následné kontrole těchto daňových sazeb.

8.3.1.2 Finanční transfery

Místní vlády přijímají dotace jak regionální, tak federální.

Obecní fond a provinciální fond jsou hlavními dotacemi, které financují jednotlivé provozní výdaje územních samospráv. Tyto dotace představují samostatně 20% a 14% provozních výnosů obcí a provincií.

Regionální dotace jsou ekvivalentem dřívějšího národního fondu. Každý region upravuje výši fondu a určuje kritéria pro získání zdrojů z tohoto fondu místním vládám. Jsou určeny dva hlavní cíle proti úpadku tohoto fondu, kterými jsou:

- podnítit smysl solidarity mezi jednotlivými územními samosprávami
- zajistit stálý rozvoj tohoto fondu

Pokud mají některé územní samosprávy finanční potíže, může dojít k přidělení dodatečné dotace založené na určitých podmínkách.

Druhým typem transferů jsou dotace federální. Tyto dotace jsou poskytovány a tvořeny v případě nedostatku příjmů vyplývajících z osvobození některých veřejných staveb od placení daně z majetku. Například Brusel přijímá speciální dotaci, ročně zhodnocenou dle výše inflace.

Územní samosprávy a provincie přijímají dotace určené na speciální činnosti. Patří mezi ně:

- provozní dotace na financování zvláštních poplatků (např. ve školství, zdravotnictví, apod.)

- investiční dotace, kterými se financují speciální investiční projekty

8.3.1.3 Půjčky

Pokud si územní samosprávy či provincie chtějí půjčit na pokrytí mimořádných výdajů, jsou zřízeny speciální poradní orgány, které musí vyslovit svůj souhlas. Nejsou zde sice určité kontrolní podmínky pro půjčování peněz, ovšem územní samosprávy se musí řídit jistým doporučením zajišťujícím vyrovnaný místní rozpočet.

8.4 Itálie

Itálie je demokratickým státem.

V Itálii je třířadý systém místní správy. Skládá se z 8 100 obcí, 103 provincií a 20 regionů. Regiony se dělí na dva základní typy:

- zvláštní stavové oblasti, kterých je na daném území pět
- klasické stavové oblasti, kterých se v Itálii nachází patnáct

Centrální vláda se snaží povzbudit územní samosprávy k vzájemné spolupráci, aby došlo ke kompenzaci rozdílů ve velikosti jednotlivých obcí. Nachází se zde téměř 2000 samosprávných celků, které jsou formovány na základě úmluvy, konsorcia, společenství obcí či obecních oblastí.

Obce v horských oblastech mohou shromažďovat prostředky v horských společenstvích, jejichž cílem je, aby podporovaly vývoj těchto oblastí řízený obcemi. Ti jsou financováni z příspěvků členských obcí.

Místní správy mohou zakládat dva typy veřejných společností, které mohou být rozeznány dle jejich kapitálové struktury. Jedná se o:

- společnosti s většinovým veřejným podílem
- společnosti s menšinovým veřejným podílem

8.4.1 Příjmy územních samospráv v Itálii

Příjmy územních rozpočtů se skládají z:

- vlastní daňové příjmy
- finanční transfery
- půjčky
- ostatní vlastní příjmy

8.4.1.1 Daňové příjmy

Daňové příjmy obcí se významně změnili na základě nové majetkové daně, vytvořené v roce 1992. Hlavními obecními daněmi jsou:

- **daňová přírážka k dani z příjmu** – obce mohou uložit a vybírat přírážku k dani z příjmu. Mohou měnit daňovou sazbu danou státem ročně o 0,2%, ovšem nesmí být překročeno 0,5% v tříletém období.
- **obecní majetková daň** – jedná se o jednu z nejnvýnosnějších daní pro územní samosprávy. Tato daň je založena na registrované hodnotě pozemků a staveb. Obce mohou volit odlišné sazby podle jednotlivých oblastí, založených na dostupnosti veřejných služeb.
- **daň z reklamy** – u této daně je sazba daná státem
- **daňová přírážka na spotřebu energie** – daňová sazba je určena státem pro celé území
- **daň z využití veřejného prostoru** – je založena na velikosti povrchové plochy. Daňová sazba je založena na trvání, velikosti povrchové plochy a také na lokalitě.
- **daň z domácího odpadu** – souvisí s vynaloženými náklady na zajištění této služby

Hlavními daňovými příjmy provincií jsou:

- **daňová přírážka na daň z příjmu** – provincie mají danou odchylku od sazby určené státem. Daňovou sazbu mohou zvýšit o 0,2% ročně, nesmějí však překonat hranici 0,5% během tří let. Tato přírážka zatím nebyla provinciemi uložena.
- **daň z pojištění řidičů** – tato daň je stanovena Ministerstvem financí a není možné k ní uložit žádnou přírážku
- **daň z koupě auta** – sazba, stanovená Ministerstvem financí, může být zvýšena maximálně o 20%
- **daň z využití veřejného prostoru** – v případě této daně platí stejné podmínky jak pro provincie, tak pro obce

Provincie mohou ukládat další místní daně, jako například přírážka na místní daň z domácího odpadu vybíraná obcemi.

Regiony přijímají tyto daňové příjmy:

- **regionální daň z vyrobených produktů** – tato daň je určena zejména na financování výdajů ve zdravotnictví a je založena na přidané hodnotě vyráběného zboží a služeb. Běžná sazba je uložena státem ve výši 4,25%. Od roku 2001 ji mají regiony možnost změnit o 1% a mohou použít odlišnou sazbu založenou dle kategorií společností.
- **přírážka k dani z příjmu** – regiony mohou stanovit přírážku v rozmezí od 1% do 1,4%

Regiony přijímají výnosy z dalších menších daní, jako je regionální daň za hluk způsobený letadly, regionální automobilová daň a regionální přírážka k dani ze spotřeby zemního plynu.

Regiony jsou odpovědné za vybírání daní, ale mohou také přenést tuto odpovědnost na stát.

8.4.1.2 Finanční transfery

Obce a provincie přijímají jak dotace, tak i přenesený daňový výnos.

V případě přeneseného daňového výnosu přijímají provincie podíl na výnosu z daně z pojištění vybírané státem. Do roku 2001 těžily obce a provincie z podílu na příjmu z regionální daně z vyrobených produktů. Tento podíl byl od té doby zrušen a nahrazen rostoucím běžným fondem, který stát rozděluje mezi obce a provincie.

Od roku 1993 mohou obce a provincie přijímat tři druhy provozních dotací:

- běžný fond
- společný fond
- vyrovnávací fond

Nejvýznamnější dotací je běžný fond. Přidělený fond je založený na rozdílu mezi cenou ze základních služeb, vypočítanou z provozních výdajových kritérií, a příjmem z majetkové daně. Cena základních služeb může být regulována mezi 20% a 30% pro obce, v pořadí dle jejich požadavku na zabezpečení místních veřejných služeb. Tato úprava je určena také pro malé obce s méně než 10 000 obyvateli.

Zbývající dva druhy dotací, tj. společný a vyrovnávací fond, představují přibližně 3% a 2% příjmů obcí a provincií, včetně půjčování.

Obce dále přijímají dvě neurčené investiční dotace:

- dotace z národního běžného investičního fondu, která je chápána jako pomoc na individuální kapitálové výdaje
- dotace z národního zvláštního fondu, která pomáhá obcím s finančními potížemi

Reforma týkající se finančních transferů regionům zrušila jejich běžné dotace. V roce 2000 byl zrušen národní zdravotní fond a byl nahrazen:

- podílem na příjmu z DPH (činí 38,5% od roku 2001)
- dotací z vyrovnávacího a regionálního kompenzačního fondu, která je založená na podílu z příjmu DPH a na podílu z příjmu z palivové daně

Podíl z dotace je rozdělen mezi regiony na základě jejich počtu obyvatel, daňových možností, zdravotních potřeb a dalších kritérií. Vypočtená kritéria pro přidělování z fondu jsou přehodnocována každé tři roky.

8.4.1.3 Půjčky

Místní vlády si mohou volně půjčovat od institucí dle vlastního výběru. Půjčky mohou být použity na financování kapitálových výdajů. Od roku 2002 je povinností místních vlád předkládat pravidelné finanční zprávy.

9. Stav a vývoj daňových příjmů v České republice a ve vybraných zemích OECD

Pro srovnání jednotlivých příjmů decentralizovaných úrovní vlády v ČR a ve vybraných zemích OECD, kterými jsou Rakousko, Francie, Belgie a Itálie, byla použita data z Databáze OECD vydané v roce 2008. Hodnoty pro všechny země jsou přepočtené procentní podíly jednotlivých daňových příjmů k celkovým daňovým příjmům. Po každé tabulce následuje, pro lepší přehlednost, graf s danými údaji pro místní správu, resp. také pro Stát či Region.

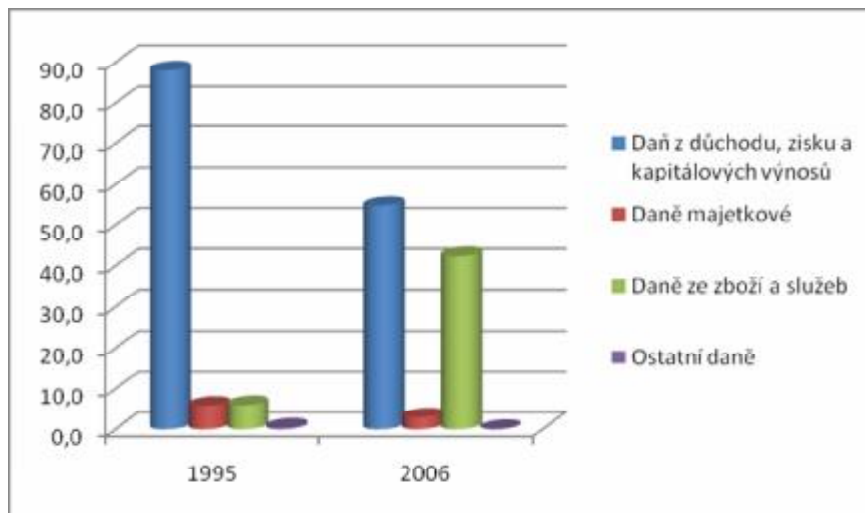
Česká republika

Celkový daňový příjem	Centrální vláda		Místní správa	
	1995	2006	1995	2006
Daň z důchodu, zisku a kapitálových výnosů	30,9	39,9	88,0	54,8
Příspěvky na sociální zabezpečení	-	-	-	-
Daně z mezd a pracovních sil	-	-	-	-
Daně majetkové	1,5	1,8	5,7	2,9
Daně ze zboží a služeb	67,5	58,2	5,9	42,4
Ostatní daně	0,1	0,0	0,4	0,0
Celkový daňový příjem	100,0	100,0	100,0	100,0

Tab.4: Stav a vývoj daňových příjmů v ČR - % podíl jednotlivých daňových příjmů k celkovým daňovým příjmům

Zdroj: OECD Tax Database, 2008

Graf 2: Podíly jednotlivých daňových příjmů k celkovým daňovým příjmům v ČR – Místní správa
Zdroj: OECD Tax Database, 2008

Pro Českou republiku jsou v Databázi OECD uvedeny hodnoty pouze pro roky 1995 a 2006. Důvodem je skutečnost, že se Česká republika stala členem OECD až v roce 1995, na rozdíl od ostatních sledovaných zemí.

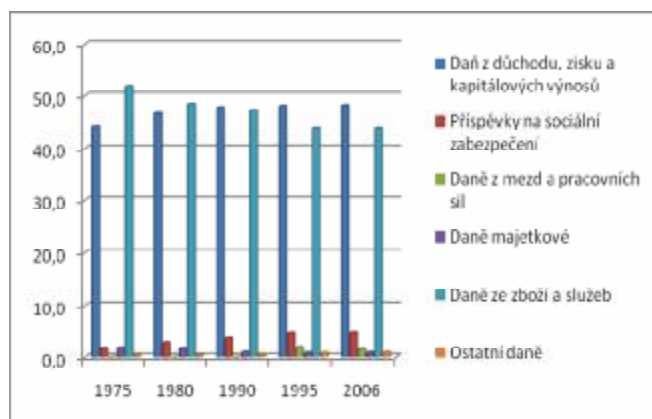
V porovnání mezi dvěma sledovanými roky je patrné, jak z procentních hodnot, tak z grafu, že zatímco daň z důchodu, zisku a kapitálových výnosů klesla téměř o polovinu, naopak daně ze zboží a služeb vzrostly téměř o 40% v porovnání s celkovými daňovými příjmy. Pro místní správu má z daňových příjmů v České republice největší zastoupení daň z důchodu, zisku a kapitálových výnosů (neboli daň z příjmu), i přes svůj klesající trend. Zatímco pro centrální vládu je největším daňovým příjmem daň ze zboží a služeb. Majetkové daně se, v obou případech, řadí na třetí místo v daňových příjmech, ovšem jejich výnos je ve srovnání s předchozími výrazně nižší.

Rakousko

DAŇOVÉ PŘÍJMY	Centrální vláda					Stát/Region					Místní správa				
	1975	1980	1990	1995	2006	1975	1980	1990	1995	2006	1975	1980	1990	1995	2006
Daň z důchodu, zisku a kapitálových výnosů	32,2	35,0	31,6	36,2	41,0	44,2	46,7	47,8	48,1	48,2	38,9	38,9	40,4	33,5	29,5
Příspěvky na sociální zabezpečení	3,7	4,4	8,7	11,6	10,2	1,7	2,8	3,6	4,5	4,6	1,3	2,0	2,6	3,5	3,9
Daně z mezd a pracovních sil	12,8	11,3	9,4	9,3	8,0	-	-	-	1,9	1,6	11,5	11,9	11,4	20,0	20,7
Daně majetkové	3,0	2,9	3,3	0,7	0,5	1,8	1,7	0,9	0,8	0,8	11,1	11,2	8,9	10,4	11,4
Daně ze zboží a služeb	47,8	45,3	45,0	40,6	38,7	51,8	48,4	47,3	44,0	44,0	34,8	33,6	33,9	31,8	33,5
Ostatní daně	0,5	1,2	1,9	1,6	1,5	0,4	0,4	0,5	0,7	0,8	2,4	2,4	2,9	0,8	1,1
Celkový daňový příjem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

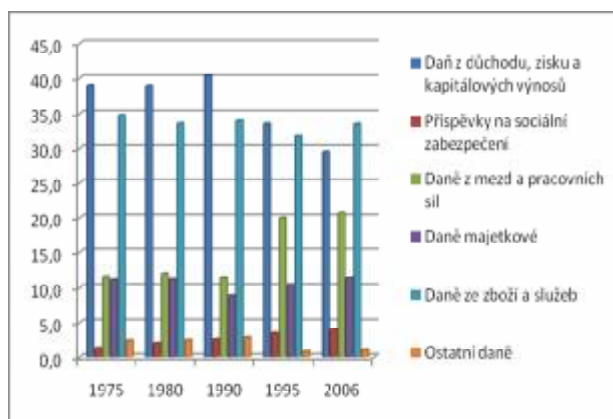
Tab.5: Stav a vývoj daňových příjmů v Rakousku - % podíl jednotlivých daňových příjmů k celkovým daňovým příjmům

Zdroj: OECD Tax Database, 2008

Graf 3: Podíl jednotlivých daňových příjmů k celkovým daňovým příjmům v Rakousku – Stát/Region

Zdroj: OECD Tax Database, 2008

Graf 4: Podíl jednotlivých daňových příjmů k celkovým daňovým příjmům v Rakousku – Místní správa

Zdroj: OECD Tax Database, 2008

Rakousko je federativním státem, proto má své příjmy dělené mezi tři skupiny vlád. Jak je patrné z grafu 3, příjmy států či regionů jsou značně kolísavé, nelze přesně určit, zda se jedná o trend rostoucí či klesající. V případě místní správy lze hovořit o mírně klesajícím trendu u nejvýnosnějších daní, naopak daně s nižším příjmem vykazují trend rostoucí.

Opět nejvyšší daňové příjmy představují ve všech třech případech daně z důchodu, zisku a kapitálových výnosů a daně ze zboží a služeb. Podíl majetkových daní na daňových příjmech

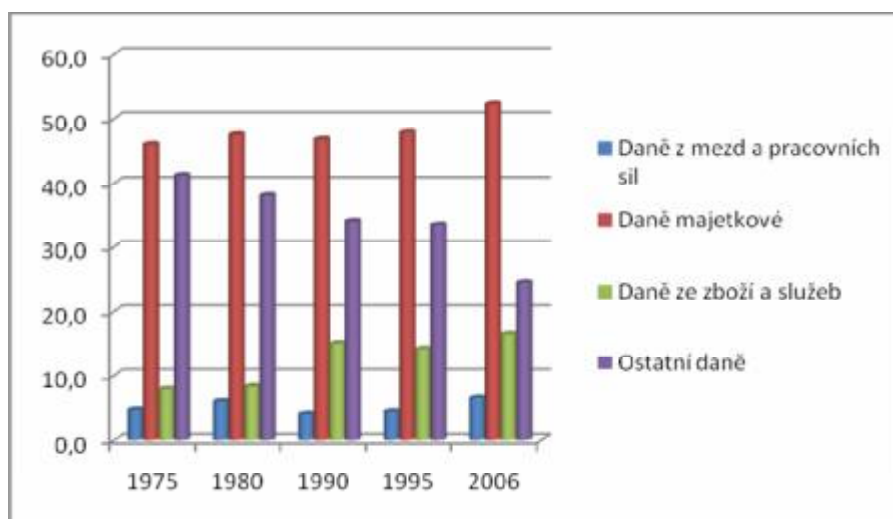
je v případě regionů velmi malý, naopak v případě místních vlád je význam majetkových daní patrnější. Zde se řadí přibližně na čtvrté místo v pořadí nejvyšších daňových příjmů a výnos z těchto daní je poměrně vysoký ve srovnání s regiony.

Francie

DAŇOVÉ PŘÍJMY	Centrální vláda					Místní správa				
	1975	1980	1990	1995	2006	1975	1980	1990	1995	2006
Daň z důchodu, zisku a kapitálových výnosů	31,0	33,9	34,8	31,6	37,6	-	-	-	-	-
Příspěvky na sociální zabezpečení	1,0	1,0	1,6	1,7	2,9	-	-	-	-	-
Daně z mezd a pracovních sil	2,8	3,3	3,1	4,7	1,1	4,8	6,0	4,1	4,5	6,6
Daně majetkové	3,2	2,9	4,3	3,5	5,2	46,0	47,5	46,8	47,8	52,3
Daně ze zboží a služeb	61,8	58,1	56,0	57,9	52,0	7,9	8,4	15,0	14,1	16,5
Ostatní daně	0,1	0,7	0,2	0,6	1,3	41,2	38,1	34,1	33,5	24,6
Celkový daňový příjem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tab.6: Stav a vývoj daňových příjmů ve Francii - % podíl jednotlivých daňových příjmů k celkovým daňovým příjmům

Zdroj: OECD Tax Database, 2008

Graf 5: Podíl jednotlivých daňových příjmů k celkovým daňovým příjmům ve Francii – Místní správa

Zdroj: OECD Tax Database, 2008

Francie je opět unitárním státem, tudíž se její daňové příjmy dělí mezi centrální vládu a místní samosprávu. Ve Francii jde celý podíl daně z důchodu, zisku a kapitálových výnosů do

rozpočtu centrální vlády. I přes tuto skutečnost se nejedná o nejnvýnosnější daň. Nejvyšší příjem představuje, pro centrální vládu, daň ze zboží a služeb.

V případě místních vlád jsou nejnvýnosnějším daňovým příjmem daně majetkové a dále zde významnou roli hrají také ostatní daně ve formě místních daní a poplatků.

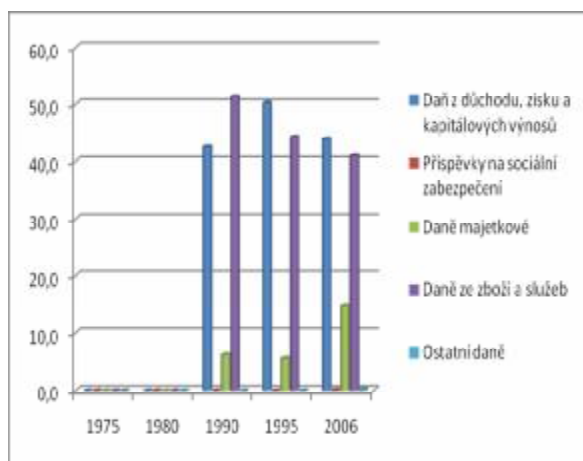
V případě centrální vlády lze majetkové daně určit jako třetí nejnvýnosnější daňový příjem.

Belgie

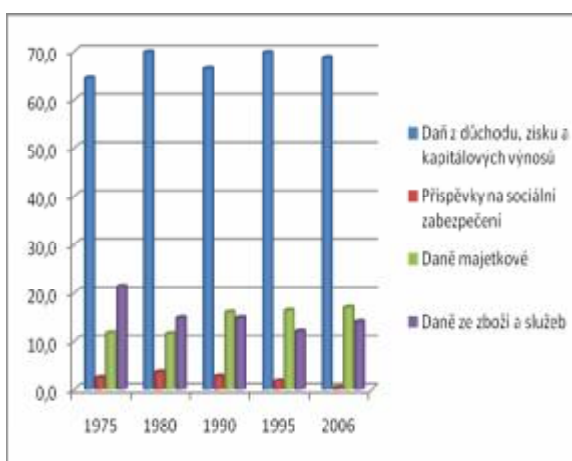
DAŇOVÉ PŘÍJMY	Centrální vláda					Stát/Region					Místní správa				
	1975	1980	1990	1995	2006	1975	1980	1990	1995	2006	1975	1980	1990	1995	2006
Daň z důchodu, zisku a kapitálových výnosů	56,2	57,7	62,0	62,1	71,5	-	-	42,5	50,2	43,9	64,4	69,8	66,3	69,7	68,6
Příspěvky na sociální zabezpečení	2,0	2,0	3,0	3,5	4,4	-	-	-	-	0,1	2,5	3,7	2,8	1,8	0,3
Daně z mezd a pracovních sil	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Daně majetkové	3,6	3,6	3,6	3,5	2,2	-	-	6,1	5,5	14,8	11,8	11,6	16,0	16,4	17,0
Daně ze zboží a služeb	38,2	36,7	31,4	31,0	21,9	-	-	51,4	44,2	41,0	21,3	14,9	14,9	12,1	14,1
Ostatní daně	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,2	-	-	-	-	-
Celkový daňový příjem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	0,0	0,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tab.7: Stav a vývoj daňových příjmů v Belgii - % podíl jednotlivých daňových příjmů k celkovým daňovým příjmům

Zdroj: OECD Tax Database, 2008

Graf 6: Podíl jednotlivých daňových příjmů k celkovým daňovým příjmům v Belgii – Stát/Region

Graf 7: Podíl jednotlivých daňových příjmů k celkovým daňovým příjmům v Belgii – Místní správa

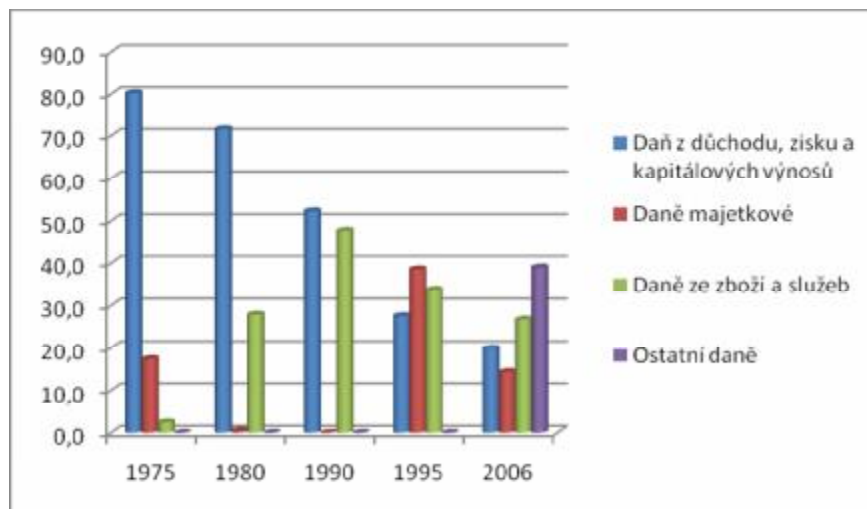
Belgie, jako federativní stát, člení své daňové příjmy mezi tři skupiny vlád, stejně jako Rakousko. Celkové daňové příjmy jsou opět v jednotlivých obdobích rostoucí, což je způsobeno růstem cen a příjmů a tudíž i růstem daňových příjmů. V případě procentních podílů je patrné, že ne všechny daňové příjmy mají rostoucí charakter.

Nejvýznamnějším daňovým příjmem, ve všech případech, je daň z důchodu, zisku a kapitálových příjmů a v případě centrální vlády také daně ze zboží a služeb. Daně majetkové v případě centrální vlády tvoří nejnižší daňový příjem, v případě regionů jsou na třetím místě, ovšem jejich podíl na celkovém daňovém příjmu je výrazně nižší. V případě místní správy jsou majetkové daně významným daňovým příjmem. Představují přibližně druhý nejvýnosnější daňový příjem a z grafu 7 je patrné, že podíl těchto daní na celkovém daňovém příjmu roste.

Itálie

DAŇOVÉ PŘÍJMY	Centrální vláda					Místní správa				
	1975	1980	1990	1995	2006	1975	1980	1990	1995	2006
Daň z důchodu, zisku a kapitálových výnosů	39,0	50,0	54,9	53,9	55,3	80,2	71,6	52,3	27,6	19,9
Příspěvky na sociální zabezpečení	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Daně z mezd a pracovních sil	-	1,1	0,5	0,5	-	-	-	-	-	-
Daně majetkové	5,9	6,2	3,5	5,7	5,3	17,4	0,5	-	38,6	14,3
Daně ze zboží a služeb	55,1	42,7	41,0	40,0	39,4	2,4	27,9	47,7	33,8	26,7
Ostatní daně	0,0	-	-	-	-	-	-	-	-	39,0
Celkový daňový příjem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tab.8: Stav a vývoj daňových příjmů v Itálii - % podíl jednotlivých daňových příjmů k celkovým daňovým příjmům

Graf 8: Podíl jednotlivých daňových příjmů k celkovým daňovým příjmům v Itálii – Místní správa

Zdroj: OECD Tax Database, 2008

Itálie, jako unitární stát, má daňové příjmy dělené mezi centrální vládu a místní správu. Souhrnně mají daňové příjmy ve sledovaných obdobích klesající charakter. Výjimkou jsou majetkové daně, kde je patrný kolísavý charakter. Nejprve došlo k úplnému poklesu, následně v roce 1995 vykazují majetkové daně nejvyšší hodnotu a v roce 2006 už je opět patrný pokles. První pokles je pravděpodobně způsoben reformou veřejné správy, která v Itálii proběhla v roce 1990.

Nejvýznamnějším příjmem je v případě centrální vlády daň z důchodů, zisku a kapitálových výnosů. Naopak v případě místní správy se mezi nejvýnosnější daňové příjmy řadí nejprve také daň z důchodu, zisku a kapitálových výnosů, ovšem v posledních dvou sledovaných obdobích je patrný značný nárůst daně z nemovitosti a ostatních daní. Majetkové daně jsou v obou případech na posledním místě, tedy tvoří nejnižší položku daňových příjmů. V případě centrální vlády je výnos z těchto daní, v poměru s ostatními, velmi malý. Zatímco u místní správy je příjem z těchto daní jen nepatrně nižší, ve srovnání s ostatními.

10. Stav a vývoj příjmů z majetkových daní v České republice a ve vybraných zemích OECD

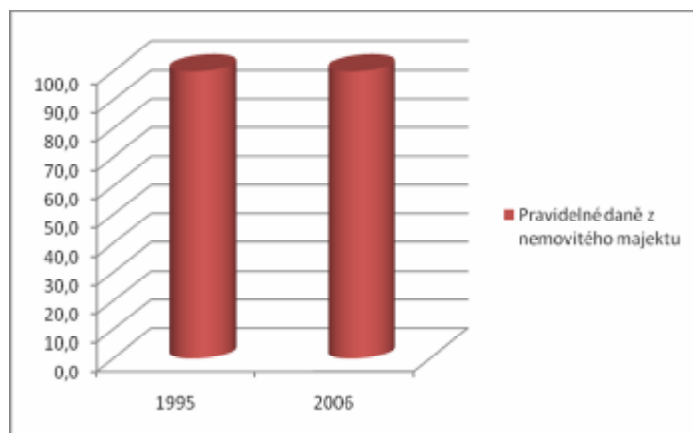
Dalším krokem mé práce je zhodnotit a zobrazit stav a vývoj majetkových daní v České republice a ve vybraných zemích OECD. Majetkové daně jsem zmapovala opět ve stejných zemích, kterými jsou Rakousko, Francie, Belgie a Itálie. K získání potřebných dat jsem opět použila Databázi OECD vydanou v roce 2008. Hodnoty jsou uvedeny jako procentní podíly jednotlivých druhů majetkových daní k celkovým příjmům z majetkových daní.

Česká republika

MAJETKOVÉ DANĚ	Centrální vláda		Místní správa	
	1995	2006	1995	2006
Pravidelné daně z nemovitého majetku	-	-	100,0	100,0
Pravidelné daně z číselného jmění	-	-	-	-
Daně z pozůstalosti, dědické a darovací	9,9	8,7	-	-
Daně z finančních a kapitálových transakcí	90,1	91,3	-	-
Ostatní nepravidelné daně z majetku	-	-	-	-
Ostatní pravidelné daně z majetku	-	-	-	-
Celkový příjem z majetkové daně	100,0	100,0	100,0	100,0

Tab.9: Stav a vývoj příjmů z majetkových daní v ČR - % podíl jednotlivých druhů majetkových daní k celkovým příjmům z majetkových daní

Zdroj: OECD Tax Database, 2008

Graf 9: Podíl příjmu z daně z nemovitosti na celkovém příjmu z majetkových daní v ČR –
Místní správa

Zdroj: OECD Tax Database, 2008

Pro Českou republiku máme opět uvedena data od počátku členství v OECD, tedy od roku 1995.

Majetkové daně jsou zřetelně rozděleny tak, že daň z nemovitosti plyne celá do rozpočtů místních správ, zatímco ostatní majetkové daně plynou do státního rozpočtu.

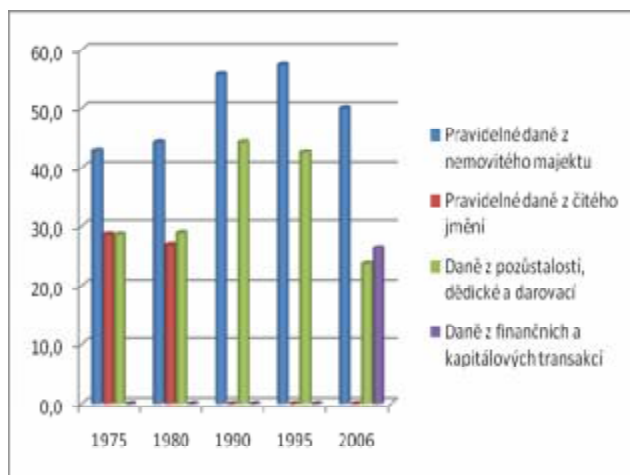
Rakousko

MAJETKOVÉ DANĚ	Centrální vláda					Stát/Region					Místní správa				
	1975	1980	1990	1995	2006	1975	1980	1990	1995	2006	1975	1980	1990	1995	2006
Pravidelné daně z nemovitého majetku	6,4	4,8	3,4	10,8	10,0	42,9	44,2	55,8	57,4	50,0	54,5	50,3	55,1	51,4	47,1
Pravidelné daně z čísteho jmění	80,1	79,5	72,6	23,3	-	28,6	26,9	-	-	-	13,7	11,0	-	-	-
Daně z pozůstalosti, dědické a darovací	8,5	8,0	6,1	23,7	36,8	28,6	28,8	44,2	42,6	23,7	-	-	-	-	1,3
Daně z finančních a kapitálových transakcí	5,0	7,6	17,9	42,2	53,2	-	-	-	-	26,3	31,8	38,7	44,9	48,6	51,6
Ostatní nepravidelné daně z majetku	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostatní pravidelné daně z majetku	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Celkový příjem z majetkové daně	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tab.10: Stav a vývoj příjmů z majetkových daní v Rakousku - % podíl jednotlivých druhů majetkových daní k celkovým příjmům z majetkových daní

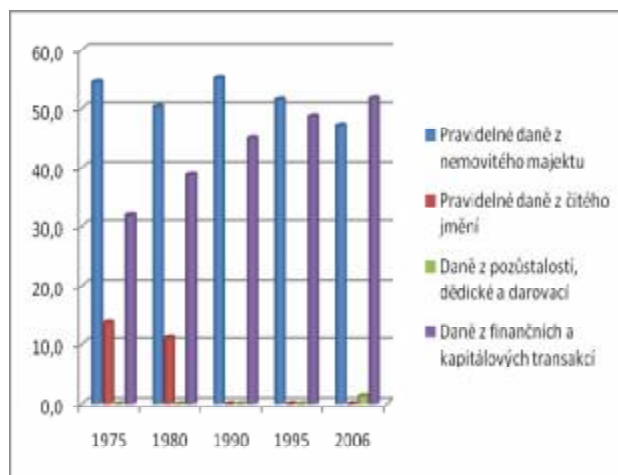
Zdroj: OECD Tax Database, 2008

Graf 10: Podíl jednotlivých příjmů z majetkových daní k celkovým příjmům z majetkových daní v Rakousku - Stát/Region

Zdroj: OECD Tax Database, 2008

Graf 11: Podíl jednotlivých příjmů z majetkových daní k celkovým příjmům z majetkových daní v Rakousku - Místní správa

Zdroj: OECD Tax Database, 2008

Rakousko má majetkové daně rozložené rovnoměrně do všech tří úrovní vlády. V případě centrální vlády mají největší zastoupení pravidelné daně z čistého jmění. U místních správ je nejvýznamnější z majetkových daní daň z nemovitosti, resp. pravidelné daně z nemovitěho majetku, a dále daně z finančních a kapitálových transakcí. Ovšem zatímco daň z nemovitosti má kolísavý charakter, daň z finančních a kapitálových transakcí má rostoucí charakter. Tyto daně zastupují téměř celý podíl z majetkových daní, který plyne do rozpočtů místní správy. V případě regionů je jasně vidět převažující podíl daně z nemovitosti na celkovém příjmu z majetkových daní.

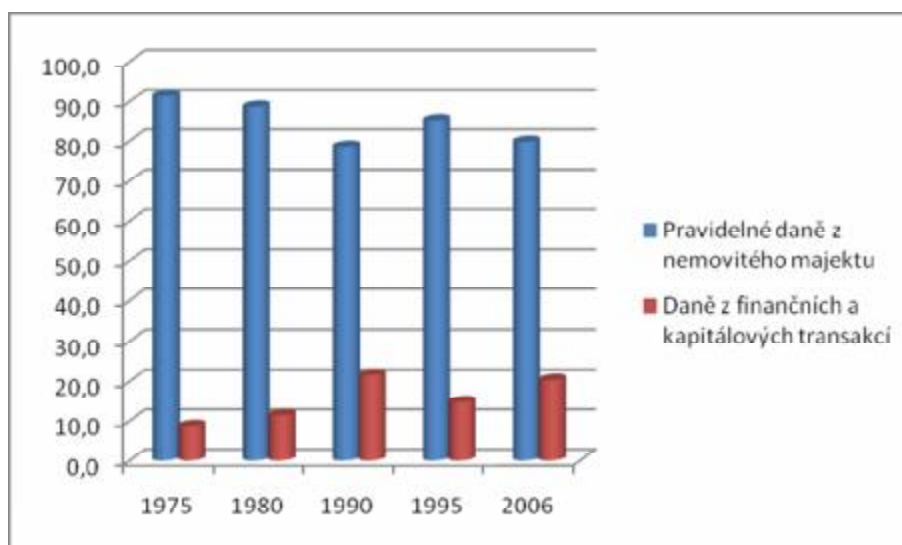
Francie

MAJETKOVÉ DANĚ	Centrální vláda					Místní správa				
	1975	1980	1990	1995	2006	1975	1980	1990	1995	2006
Pravidelné daně z nemovitého majetku	1,9	1,0	0,4	5,4	4,6	91,3	88,6	78,5	85,3	79,7
Pravidelné daně z čísteho jmění	-	-	30,3	16,9	23,4	-	-	-	-	-
Daně z pozůstalosti, dědické a darovací	44,9	39,2	47,9	54,9	52,8	-	-	-	-	-
Daně z finančních a kapitálových transakcí	53,2	59,8	21,4	22,9	19,2	8,7	11,4	21,5	14,7	20,3
Ostatní nepravidelné daně z majetku	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostatní pravidelné daně z majetku	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Celkový příjem z majetkové daně	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tab.11: Stav a vývoj příjmů z majetkových daní ve Francii - % podíl jednotlivých druhů majetkových daní

k celkovým příjmům z majetkových daní

Zdroj: OECD Tax Database, 2008

Graf 12: Podíl jednotlivých příjmů z majetkových daní k celkovým příjmům z majetkových daní ve Francii – Místní správa

Zdroj: OECD Tax Database, 2008

Majetkové daně ve Francii mají kolísavý charakter. Nejvyšší hodnota je zaznamenána v roce 1975, od této doby podíl příjmů z daně z nemovitosti pomalu kolísavě klesá, zatímco druhá daň plynoucí do rozpočtu místních správ, tj. daň z finančních a kapitálových transakcí, pomalu kolísavě roste.

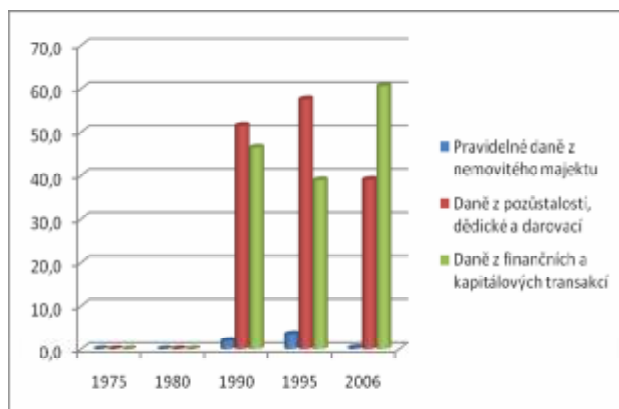
Jak je patrné z grafu 12, pro místní správu je nejvýznamnějším příjmem z majetkových daní příjem z daně z nemovitosti, který činí přibližně 4/5 jejich celkových daňových příjmů. Zatímco v případě centrální vlády má daň z nemovitosti téměř zanedbatelný charakter. Zde se na celkových daňových příjmech nejvíce podílí daně pozůstalostní, dědické a darovací.

Belgie

MAJETKOVÉ DANĚ	Centrální vláda					Stát/Region					Místní správa				
	1975	1980	1990	1995	2006	1975	1980	1990	1995	2006	1975	1980	1990	1995	2006
Pravidelné daně z nemovitého majetku	2,2	1,9	1,7	2,1	4,5	-	-	2,0	3,5	0,3	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Pravidelné daně z čísteho jmění	-	-	-	0,7	21,6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Daně z pozůstalosti, dědické a darovací	32,2	34,1	2,9	3,5	-	-	-	51,5	57,6	39,1	-	-	-	-	-
Daně z finančních a kapitálových transakcí	65,6	64,0	95,4	87,7	45,6	-	-	46,5	39,0	60,6	-	-	-	-	-
Ostatní nepravidelné daně z majetku	-	-	-	6,1	21,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostatní pravidelné daně z majetku	-	-	-	-	7,2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Celkový příjem z majetkové daně	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	0,0	0,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

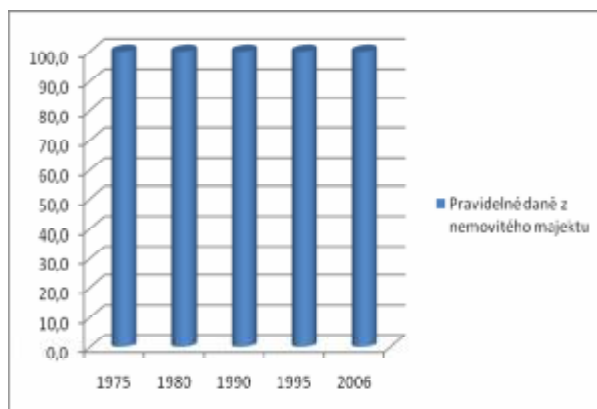
Tab.12: Stav a vývoj příjmů z majetkových daní v Belgii - % podíl jednotlivých druhů majetkových daní na celkových příjmech z majetkových daní

Zdroj: OECD Tax Database, 2008

Graf 13: Podíl jednotlivých příjmů z majetkových daní k celkovým příjmům z majetkových daní v Belgii - Stát/Region

Zdroj: OECD Tax Database, 2008

Graf 14: Podíl příjmu z daně z nemovitosti na celkovém příjmu z majetkových daní v Belgii - Místní správa

Zdroj: OECD Tax Database, 2008

V Belgii jsou daňové příjmy rozděleny do tří úrovní. Jak je z uvedené tabulky patné pro místní správu má jedinečný význam příjem z daně z nemovitosti. Jiná část majetkových daní do rozpočtu místních správ neplyne.

Pro centrální vládu a regiony je naopak význam daně z nemovitosti téměř zanedbatelný. V obou případech je zde nevýznamnější příjem z daně z finančních a kapitálových transakcí, v případě regionů hraje také významnou roli daň z pozůstalostí, dědické a darovací.

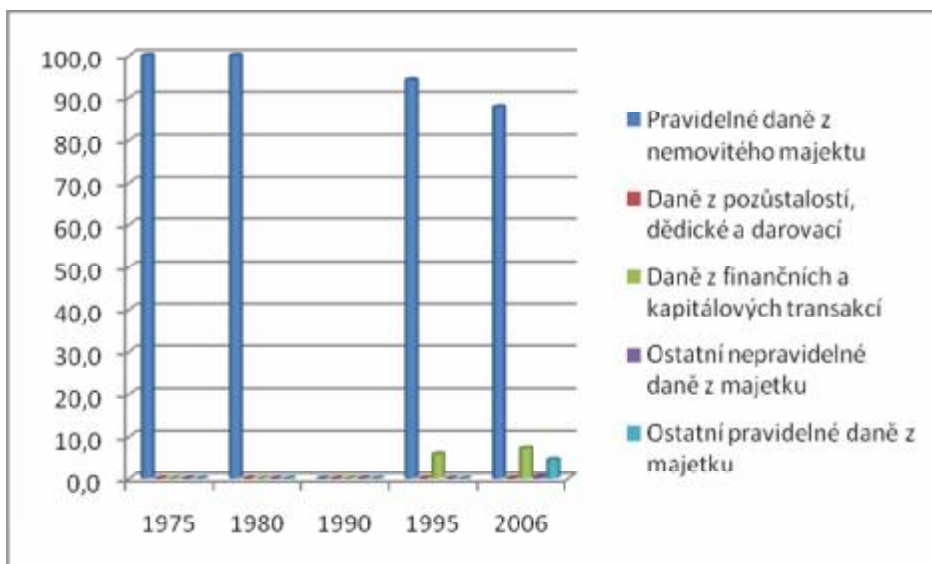
Itálie

MAJETKOVÉ DANĚ	Centrální vláda					Místní správa				
	1975	1980	1990	1995	2006	1975	1980	1990	1995	2006
Pravidelné daně z nemovitého majetku	0,7	0,1	0,0	-	-	100,0	100,0	-	94,1	87,8
Pravidelné daně z číselného jmění	-	-	-	33,2	0,0	-	-	-	-	-
Daně z pozůstalostí, dědické a darovací	6,6	5,7	6,3	4,3	0,2	-	-	-	-	0,0
Daně z finančních a kapitálových transakcí	92,7	94,2	93,7	62,5	94,6	-	-	-	5,9	7,2
Ostatní nepravidelné daně z majetku	-	-	-	-	0,8	-	-	-	-	0,3
Ostatní pravidelné daně z majetku	-	-	-	-	4,4	-	-	-	-	4,6
Celkový příjem z majetkové daně	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	0,0	100,0	100,0

Tab.13: Stav a vývoj příjmů z majetkových daní v Itálii - % podíl jednotlivých druhů majetkových daní na

celkových příjmech z majetkových daní

Zdroj: OECD Tax Database, 2008

Graf 15: Podíl jednotlivých příjmů z majetkových daní k celkovým příjmům z majetkových daní v Itálii – Místní správa

Zdroj: OECD Tax Database, 2008

V příjmech z majetkových daní v Itálii je opět patrná změna mezi roky 1990 a 1995, kdy došlo k reformě veřejné správy.

Pro centrální vládu jsou nejvýnosnějšími daněmi daň z finančních a kapitálových transakcí, podíl příjmu z daně z nemovitosti je zanedbatelný, vykazuje téměř nulové hodnoty. Naopak v případě místní správy tvoří daň z nemovitosti téměř veškerý příjem z majetkových daní. Ostatní příjmy jsou, jak je patrné z podílů k celkovému příjmu z majetkových daní, zanedbatelné. Postupně, zejména v roce 2006, je možné vidět pozvolný pokles podílu daně z nemovitosti na celkovém příjmu z majetkových daní a zároveň mírný růst ostatních příjmů z majetkových daní.

11. Shrnutí

Majetkové daně v rozpočtech územních samospráv nehrají až příliš velkou roli. V poměru s ostatními daňovými příjmy mají často velmi nízký podíl na celkovém daňovém příjmu.

Pro centrální vládu, jako takovou, nejsou příjmy z majetkových daní příliš významné. To platí pro všechny sledované státy. Pro centrální vládu všech těchto států má největší význam příjem z daní z důchodu, zisku a kapitálových výnosů a dále z daní ze zboží a služeb.

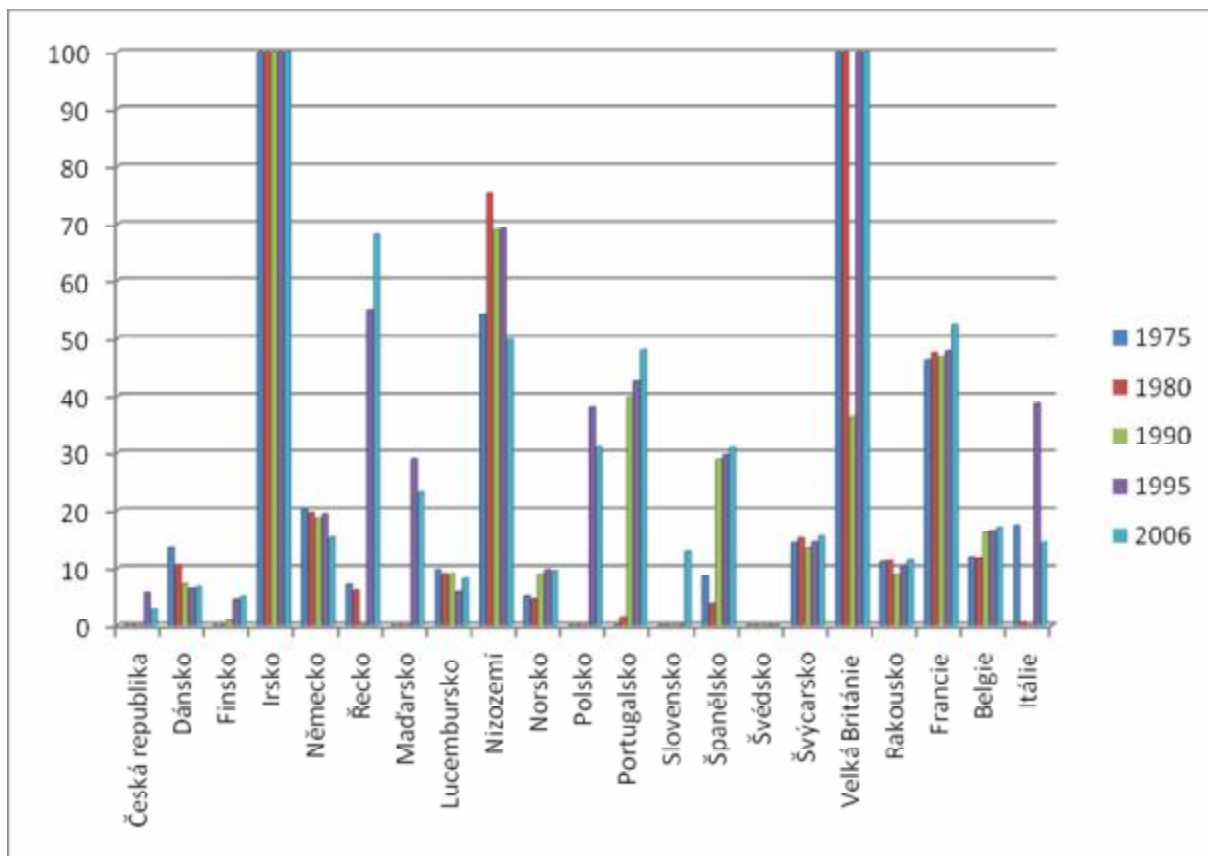
V případě místních správ je význam příjmů z majetkových daní podstatnější. Jak je patrné z následující tabulky, majetkové daně mají významné postavení například v Irsku, kde zaujímají 100% celkových daňových příjmů územních samospráv. Podobně je tomu také ve Velké Británii. Nelze ovšem přehlédnout ani hodnoty Francie či Nizozemí, kde příjem z těchto daní tvoří přibližně 50% a více z celkových daňových příjmů. Naopak Česká republika vykazuje spíše podprůměrný podíl majetkových daní na celkovém daňovém příjmu ve srovnání s evropskými zeměmi OECD. Úplně kontrastní situaci k Irsku a Velké Británii tvoří Finsko a Švédsko, kde jsou tyto podíly nulové, resp. téměř nulové.

MAJETKOVÉ DANĚ	Stát/Region					Místní správa				
	1975	1980	1990	1995	2006	1975	1980	1990	1995	2006
Česká republika	-	-	-	-	-	-	-	-	5,7	2,9
Dánsko	-	-	-	-	-	13,5	10,5	7,2	6,4	6,7
Finsko	-	-	-	-	-	0,0	0,0	0,9	4,5	5,1
Irsko	-	-	-	-	-	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Německo	6,2	5,6	7,2	6,1	5,4	20,3	19,5	18,6	19,3	15,2
Řecko	-	-	-	-	-	7,1	6,1	0,0	55,0	68,1
Maďarsko	-	-	-	-	-	-	-	-	28,9	23,1
Lucembursko	-	-	-	-	-	9,7	9,0	9,0	5,9	8,1
Nizozemí	-	-	-	-	-	54,2	75,2	68,9	69,1	49,8
Norsko	-	-	-	-	-	5,2	4,6	8,9	9,7	9,5
Polsko	-	-	-	-	-	-	-	-	37,9	30,9
Portugalsko	-	-	-	-	-	-	1,5	39,8	42,5	48,0
Slovensko	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12,9
Španělsko	-	-	60,4	55,8	28,3	8,5	3,8	28,8	29,6	30,8
Švédsko	-	-	-	-	-	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Švýcarsko	14,3	15,5	16,4	16,3	15,9	14,3	15,1	13,4	14,4	15,4
Velká Británie	-	-	-	-	-	100,0	100,0	36,3	100,0	100,0
Rakousko	1,8	1,7	0,9	0,8	0,8	11,1	11,2	8,9	10,4	11,4
Francie	-	-	-	-	-	46,0	47,5	46,8	47,8	52,3
Belgie	-	-	6,1	5,5	14,8	11,8	11,6	16,0	16,4	17,0
Itálie	-	-	-	-	-	17,4	0,5	-	38,6	14,3

Tab.14: % podíl příjmu z majetkových daní k celkovým daňovým příjmům v jednotlivých evropských zemích OECD

Zdroj: OECD Tax Database, 2008

Z uvedené tabulky je dále zřejmé, že při porovnání se musí odlišit federativní a unitární státy. V případě federativních států je zřejmé, že příjem z majetkových daní je dále členěn ještě mezi místní správy a také mezi regiony, popř. státy.

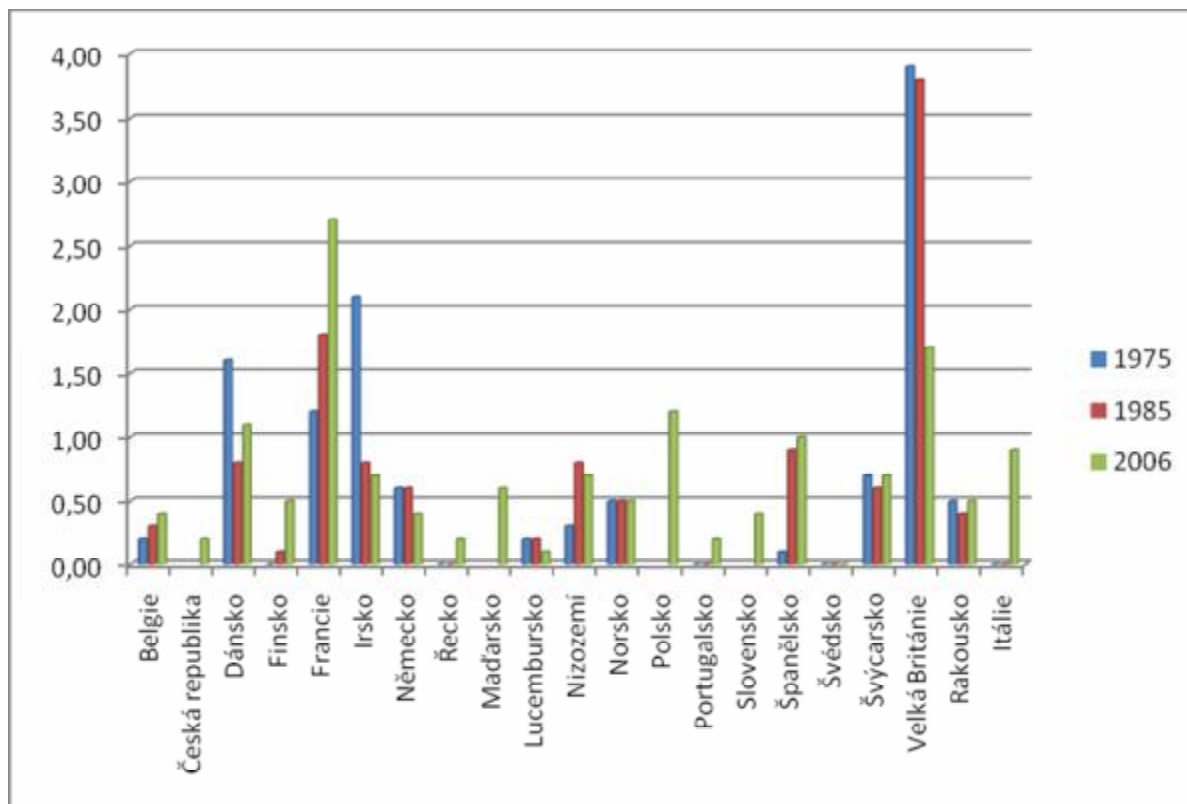

Graf 16: Podíl příjmu z majetkových daní k celkovým daňovým příjmům v jednotlivých evropských zemích OECD

Zdroj: OECD Tax Database, 2008

Výše uvedený graf 16 zobrazuje podíl majetkových daní na celkovém daňovém příjmu v jednotlivých zemích a v jednotlivých letech. Jak již bylo zmíněno, i z grafu je patrný stoprocentní podíl majetkových daní v rozpočtech územních samospráv v Irsku a také ve Velké Británii. Stejně tak je patrný nízký podíl těchto daní na celkovém daňovém příjmu ve většině zemí, kdy se maximální hodnota pohybuje přibližně do, nebo kolem, 10%.

Graf 17: Podíl majetkových daní na HDP v evropských zemích OECD

Zdroj: OECD Tax Database, 2008

V uvedeném grafu 17 jsou znázorněny procentní podíly majetkových daní k HDP v jednotlivých evropských zemích OECD.

Nejvyšší podíly majetkových daní na HDP jsou ve Velké Británii, kde se hodnota v roce 1975 blížila k 4%, postupně však tento podíl klesá. I přes tuto skutečnost patří Velká Británie mezi země s nejvyšším podílem majetkových daní k HDP. Poměrně vysoké podíly majetkových daní k HDP a současně i rostoucí trend těchto podílů, vykazuje Francie. Naopak nejnižší podíly vykazuje Švédsko.

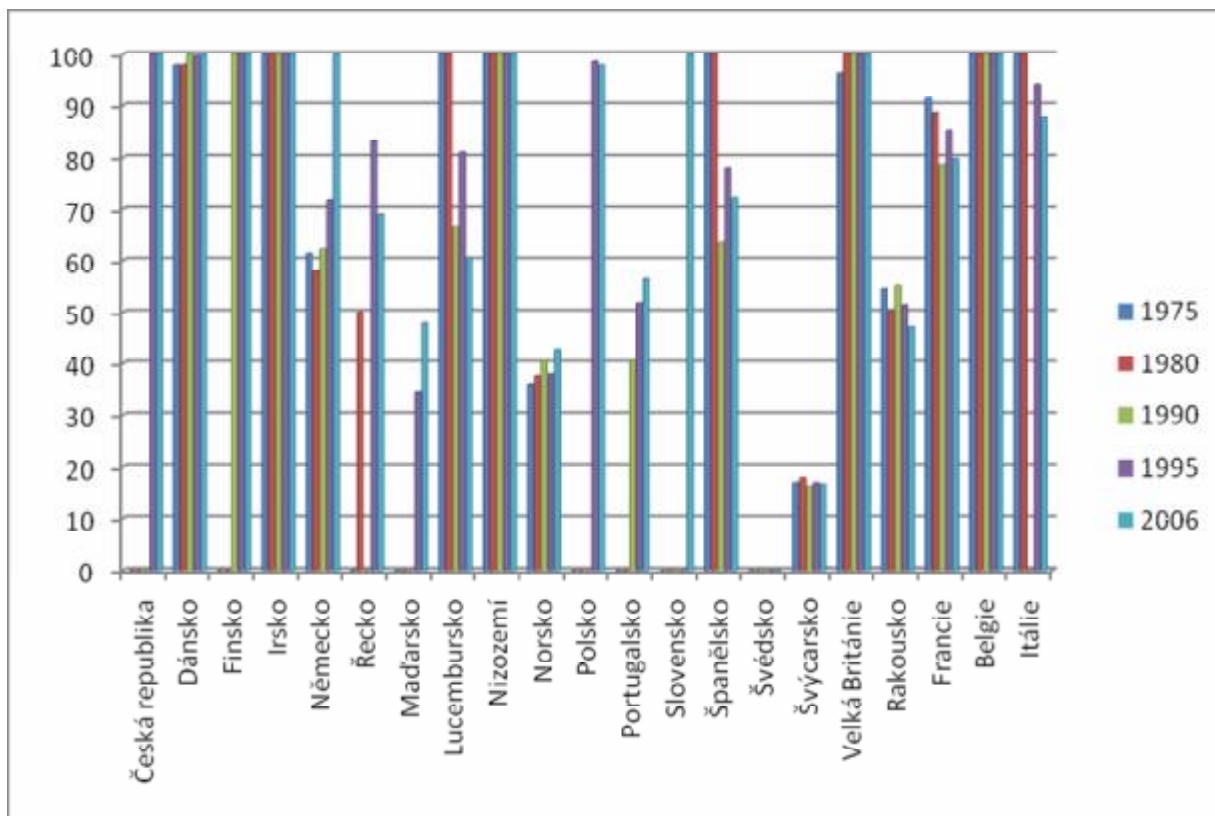
Pokud se budeme zabývat pouze příjmy z majetkových daní, pak je patrné, že na celkovém příjmu z majetkových daní plynoucích do rozpočtů místních správ se nejvíce podílí daň z nemovitosti, resp. pravidelné daně z nemovitého majetku. Výjimku tvoří pouze

Rakousko, které mimo příjmu z daně z nemovitosti má na přibližně stejné úrovni také příjmy z daně z finančních a kapitálových transakcí. Z níže uvedené tabulky je patrné, že nejnižší podíl daně z nemovitosti na majetkových daních je ve Švýcarsku, kde se pohybuje okolo 17%. Naopak ve většině ostatních států je tento podíl 100%, nebo alespoň okolo 90%. Následující tabulka a graf zobrazují procentní podíl příjmu z daně z nemovitosti na celkovém příjmu z majetkových daní v evropských zemích OECD plynoucí do rozpočtů územních samospráv.

DAŇ Z NEMOVITOSTI	Stát/Region					Místní správa				
	1975	1980	1990	1995	2006	1975	1980	1990	1995	2006
	Česká republika	-	-	-	-	-	-	-	-	100,0
Dánsko	-	-	-	-	-	97,9	97,9	100,0	99,8	99,9
Finsko	-	-	-	-	-	0,0	0,0	100,0	100,0	100,0
Irsko	-	-	-	-	-	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Německo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	61,3	57,9	62,3	71,7	100,0
Řecko	-	-	-	-	-	0,0	50,0	0,0	83,2	69,0
Maďarsko	-	-	-	-	-	-	-	-	34,6	47,9
Lucembursko	-	-	-	-	-	100,0	100,0	66,7	81,0	60,5
Nizozemí	-	-	-	-	-	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Norsko	-	-	-	-	-	36,0	37,6	40,5	38,0	42,7
Polsko	-	-	-	-	-	-	-	-	98,6	97,9
Portugalsko	-	-	-	-	-	-	0,0	40,5	51,8	56,4
Slovensko	-	-	-	-	-	-	-	-	-	100,0
Španělsko	-	-	-	-	-	100,0	100,0	63,5	77,9	72,1
Švédsko	-	-	-	-	-	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Švýcarsko	4,2	3,8	3,6	4,0	3,7	17,0	17,9	16,3	17,0	16,7
Velká Británie	-	-	-	-	-	96,4	100,0	100,0	100,0	100,0
Rakousko	42,9	44,2	55,8	57,4	50,0	54,5	50,3	55,1	51,4	47,1
Francie	-	-	-	-	-	91,3	88,6	78,5	85,3	79,7
Belgie	-	-	2,0	3,5	0,3	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Itálie	-	-	-	-	-	100,0	100,0	-	94,1	87,8

Tab.15: % podíl příjmu z daně z nemovitosti na celkovém příjmu z majetkových daní v evropských zemích OECD

Zdroj: OECD Tax Database, 2008

Graf 18: Podíl příjmu z daně z nemovitosti na celkovém příjmu z majetkových daní v jednotlivých evropských zemích OECD

Zdroj: OECD Tax Database, 2008

Z uvedených hodnot je patrné, že daň z nemovitosti má velký a tudíž také podstatný význam na celkovém příjmu z majetkových daní. Například v České republice, Nizozemí či Irsku je příjem z daně z nemovitosti jediným příjmem z majetkových daní plynoucích do rozpočtů územních samospráv.

Vývoj těchto příjmů je téměř u všech sledovaných zemí stabilní. Procentní podíly se liší jen minimálně. Absolutní hodnoty těchto příjmů jsou ve většině zemí rostoucí, ovšem stejně jako příjem z daně z nemovitosti, či z celkových majetkových daní, rostou příjmy také z ostatních daňových příjmů, a tudíž procentní podíl je téměř na stejné hodnotě. Pokud je patrný větší rozdíl v uvedených podílech, pak je to většinou způsobenou reformou veřejných financí v dané zemi, jako je tomu například u Itálie, kde taková reforma proběhla v roce 1991.

Dani z nemovitosti obvykle, tj. téměř ve všech zemích, podléhají stavby a půda.

Z hlediska konstrukce daně z nemovitosti existují dva způsoby:

- daň *ad valorem* (hodnotový způsob), kdy se základem daně stává hodnota nemovitosti a sazba daně je stanovena jako procento z této hodnoty. V tomto případě je důležité, jak dochází ke stanovení hodnoty nemovitosti. Může to být buď na základě tržní hodnoty, nebo se hodnota může stanovit jinak, například pomocí cenových map apod. Ovšem nejčastěji se zde používá administrativní ocenění nemovitosti, kdy je zohledněna velikost nemovitosti, její poloha a popřípadě i další faktory.
- daň specifická, kdy je základem daně velikost nebo rozloha nemovitosti a sazba daně se stanovuje v peněžních jednotkách za m² (případ České republiky).

Rozsah pravomocí jednotlivých zemí se při stanovení sazby daně nebo osvobození liší.

Například v Maďarsku rozhodují územní samosprávy o tom, které ze čtyř typů daní z nemovitostí uvalí (jedná se o daň ze staveb, z půdy, místní daň domácností nebo daň z chat). V Polsku mohou obce stanovit různé sazby daně pro podniky a pro domácnosti. V tomto případě jsou pak sazby pro podniky mnohonásobně (až 35x) vyšší a tím pádem se podniky na celém výnosu daně z nemovitosti podílejí více jak 50% (přičemž vlastní asi jen 5% hodnoty všech nemovitostí).

Dále stejně jako v České republice je v mnoha zemích možnost, aby si územní samosprávy upravili výši daňové sazby z daně z nemovitosti pomocí místních koeficientů. V každé zemi se rozsah těchto koeficientů samozřejmě liší. Například v Bulharsku může obec stanovit sazbu daně v rozmezí 0,15-0,3%.

12. Závěr

Cílem mé diplomové práce bylo popsat a porovnat systém majetkových daní v rozpočtech územních samospráv v České republice a ve vybraných zemích OECD, kterými jsou Rakousko, Francie, Belgie a Itálie. Země jsem vybírala záměrně dle státního uspořádání. Rakousko a Belgie jsou federativními státy, zatímco Francie a Itálie jsou státy unitární.

V úvodu své práce jsem stručně popsala podstatu fiskálního federalismu, jeho modely a objasnila jsem pojem fiskální decentralizace. Teorie fiskálního federalismu se zabývá přiřazením příjmů, rozdělením odpovědnosti za zabezpečování a financování veřejných statků a optimalizací vztahů v rozpočtové soustavě. Vymezuje dva základní modely - vertikální a horizontální model fiskálního federalismu. Horizontální model fiskálního federalismu se dále člení na centralizovaný, decentralizovaný a kombinovaný. Fiskální decentralizaci je možné chápat jako určité rozdělení veřejných příjmů založené na rozvržení daňového výnosu mezi jednotlivé rozpočty.

Druhá část je věnována územní samosprávě v České republice. Popisuje rozpočet územní samosprávy a členění příjmů územních rozpočtů v naší republice. Podrobněji se věnuje problematice majetkových daní v rozpočtech územních samospráv v ČR.

Na závěr literárního přehledu jsem uvedla stručné informace o OECD a dále pak třídění daní dle metodiky OECD, což bylo základem pro vypracování praktické části, ve které jsou daňové příjmy u všech zemí zobrazeny právě dle metodiky OECD, a tím je umožněno srovnání jednotlivých daňových příjmů ve vybraných zemích, kterými byly: Rakousko, Francie, Belgie a Itálie. Následně je popsána struktura majetkových daní v příjmech decentralizovaných úrovní vlády.

Všechny sledované země, více méně, člení své příjmy na příjmy daňové, přijaté dotace, neboli finanční transfery, návratné příjmy a ostatní příjmy územních rozpočtů. V mé práci jsem se zabývala zejména příjmy nenávratnými, kde jsem se snažila zmapovat podíl jednotlivých druhů daňových příjmů.

Ve většině zemí tvoří největší podíl na celkových daňových příjmech daň z příjmu, neboli, dle metodiky OECD, daň z důchodu, zisků a kapitálových výnosů. Majetkové daně, které byly předmětem této práce, hrají v celkových daňových příjmech spíše nevýznamnou či malou roli. Z hlediska struktury daňových příjmů je možné sledované země rozdělit do dvou skupin. První skupinou jsou země, jako například Francie, kde je hlavním daňovým příjmem majetková daň typu daně z nemovitosti. Druhou skupinu tvoří země, jako například Belgie, kde je hlavním daňovým příjmem individuální důchodová daň.

Z majetkových daní, jako takových, je ve většině případů, podstatná pouze daň z nemovitosti, která například v ČR či v Belgii tvoří 100% na celkovém příjmu z majetkových daní.

Výnos z daně z nemovitosti se v čase prakticky nemění, pokud se podíváme na reálnou hodnotu z tohoto příjmu, vykazuje spíše klesající trend. Proto ve většině zemí OECD jsou územním samosprávám dané jednotlivé kompetence, aby bylo možné s touto daní pracovat tak, jak si daná obec sama představuje. Přesto tato daň, v porovnání s ostatními daňovými příjmy, vykazuje velmi malé procento celkových daňových příjmů územních samospráv. Ve své podstatě existují dva způsoby jak daň z nemovitosti reformovat, v úvahu přichází buď ji zvýšit, nebo úplně zrušit.

Ke zvýšení výnosu z daně z nemovitosti by mohlo dojít například zavedením ještě vyšších místních koeficientů anebo zavedením daleko vyšších pravomocí územních samospráv. Myslím si, že velice rozumné je postavení Polska v případě rozlišení vlastníků nemovitosti na podnikatele a domácnosti. Vhodné by také bylo rozlišovat jednotlivé typy staveb a pozemků, například podle místa a účelu, a podle toho určovat další místní koeficienty. Další možností je také celkové zvýšení základních daňových sazeb jak z pozemků, tak ze staveb.

Pokud nedojde k nějakým konkrétním reformám v dani z nemovitosti, kterými by se výrazněji zvýšil podíl na celkovém daňovém výnosu, pak by možná bylo lepší tuto daň zrušit úplně. Hlavním důvodem je porovnání vysokých administrativních nákladů na správu této daně s jejím výnosem.

Podle mého názoru je nutné udělat kompletní reformu majetkových daní, zejména tedy daně z nemovitosti. Tato daň je pro územní samosprávy velice důležitá z toho důvodu, že je to jediná daň, mimo místních daní a poplatků, která plyne přímo do rozpočtů územních samospráv. Právě díky tomu jsou dány obcím určité kompetence k upravení daňových sazeb. Tyto kompetence by bez pochyb měly být daleko větší, protože každá obec dobře ví, jaké příjmy potřebuje, na co tyto příjmy vynaloží a jaké daňové zatížení svých obyvatel si může dovolit.

13. Summary

The municipal authority is the functional complex, which can decide about the questions. For example, the territory of the Czech Republic is divided into regions and municipalities.

This thesis is about the property tax in the municipal authorities. A lot of states in OECD has revenues divided into tax revenues, financial transfers and borrowing. The property tax is the one of the tax revenues. The realty tax, death duty, gift tax, real estate-transfer tax and vehicle excise duty are the property taxes in Czech Republic.

The realty tax is the most important tax of all property taxes. This tax creates the biggest part of property taxes in all states of OECD. In some states, for example in Czech Republic, Ireland or Netherlands, the realty's tax share in property taxes is 100%. But the part of property taxes in whole tax revenue is very small.

The property tax is very important incomes for territorial budget in the Czech Republic. It is once tax revenue, which floats to the territorial budget. The municipalities have competences for the change of the tax rate. For example, municipalities can change the tax rate with local coefficient.

Keywords

Municipal authority

Realty tax

Death duty

Gift tax

Real estate-transfer tax

14. Seznam literatury

FALZON, M., PERETTI-STAHN, M-P., VERDIER, A.: Local finance in the fifteen countries of the European Union, Paříž: Dexia Editions, 2002. 311 str.

HOLMAN, R.: Ekonomie, Praha: C.H.Beck, 2002. ISBN 80-7179-681-6.

KOVAŘÍK, M.: Státní správa a územní samospráva v Evropě, Praha: AUREA, 1990. ISBN 80-900156-0-3.

KUBÁTOVÁ, K.: Daňová teorie – Úvod do problematiky, Praha: ASPI Publishing, 2005. ISBN 80-7357-092-0.

LÁCHOVÁ, L.: Daňové systémy v globálním světě, Praha: ASPI Publishing, 2007. ISBN 978-80-7357-320-1.

MARKOVÁ, H.: Finance obcí, měst a krajů, Praha: ORAC, 2000. 190 str. ISBN 80-86199-23-1.

MELION, M., KOTRBA, R.: Výklad nové rozpočtové skladby pro obce, Hradec Králové: E.I.A., 1996. ISBN 80-85490-60-9.

MUSGRAVE, R.A, MUSGRAVEOVÁ, P.B.: Veřejné finance v teorii a praxi, Praha: Management Press, 1994. ISBN 80-85603-76-4.

PEKOVÁ, J.: Hospodaření a finance územní samosprávy, Praha: Management Press, 2007. 375 s. ISBN 80-7261-086-4.

PEKOVÁ, J.: Hospodaření obcí a rozpočet, Praha: Codex Bohemia, 1997. ISBN 80-85963-34-5.

PEKOVÁ, J.: Místní finance, Praha: VŠE, 1992. ISBN 80-7079-590-5.

PEKOVÁ, J.: Místní rozpočty, Praha: VŠE, 1997. ISBN 80-7079-704-5.

PEKOVÁ, J.: Veřejné finance – úvod do problematiky, Praha: ASPI Publishing, 2002. 453 s. ISBN 80-86395-19-7.

PROVAZNÍKOVÁ, R.: Financování měst, obcí a regionů – teorie a praxe, Praha: Grada Publishing, 2007. 280 s. ISBN 978-80-247-2097-5.

RADVAN, M., MRKÝVKA, P.: Financování územní samosprávy ve sjednocující se Evropě, Brno: MU, 2005. ISBN 80-210-3677-X.

Revenue Statistics 1965 – 2007 (OECD Tax Database). OECD 2008. ISBN 978-92-64-05139-3.

VANČUROVÁ, A., LÁCHOVÁ, L.: Daňový systém ČR 2006 aneb učebnice daňového práva, Praha: 1.VOX, 2006. ISBN 80-86324-60-5.

Zákon 338/1992 Sb. o dani z nemovitosti

Ministerstvo financí České republiky [online] – Dostupné na WWW

<http://wwwinfo.mfcr.cz/aris/>

Ministerstvo financí České republiky [online] – Dostupné na WWW

http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/dc2_dane.html

15. Seznam tabulek

Tab.1: Schéma běžného rozpočtu

Tab.2: Schéma kapitálového rozpočtu

Tab.3: Podíly jednotlivých druhů daňových příjmů na celkovém daňovém příjmu v ČR (pro decentralizované úrovně vlád)

Tab.4: Stav a vývoj daňových příjmů v ČR - % podíl jednotlivých daňových příjmů k celkovým daňovým příjmům

Tab.5: Stav a vývoj daňových příjmů v Rakousku - % podíl jednotlivých daňových příjmů k celkovým daňovým příjmům

Tab.6: Stav a vývoj daňových příjmů ve Francii - % podíl jednotlivých daňových příjmů k celkovým daňovým příjmům

Tab.7: Stav a vývoj daňových příjmů v Belgii - % podíl jednotlivých daňových příjmů k celkovým daňovým příjmům

Tab.8: Stav a vývoj daňových příjmů v Itálii - % podíl jednotlivých daňových příjmů k celkovým daňovým příjmům

Tab.9: Stav a vývoj příjmů z majetkových daní v ČR - % podíl jednotlivých druhů majetkových daní k celkovým příjmům z majetkových daní

Tab.10: Stav a vývoj příjmů z majetkových daní v Rakousku - % podíl jednotlivých druhů majetkových daní k celkovým příjmům z majetkových daní

Tab.11: Stav a vývoj příjmů z majetkových daní ve Francii - % podíl jednotlivých druhů majetkových daní k celkovým příjmům z majetkových daní

Tab.12: Stav a vývoj příjmů z majetkových daní v Belgii - % podíl jednotlivých druhů majetkových daní na celkových příjmech z majetkových daní

Tab.13: Stav a vývoj příjmů z majetkových daní v Itálii - % podíl jednotlivých druhů majetkových daní na celkových příjmech z majetkových daní

Tab.14: Podíl příjmu z majetkových daní k celkovým daňovým příjmům v jednotlivých evropských zemích OECD

Tab.15: Podíl příjmu z daně z nemovitosti na celkovém příjmu z majetkových daní v evropských zemích OECD

16. Seznam grafů

Graf 1: Daň z nemovitosti v ČR v letech 1998 - 2006

Graf 2: Podíly jednotlivých daňových příjmů k celkovým daňovým příjmům v ČR –
Místní správa

Graf 3: Podíl jednotlivých daňových příjmů k celkovým daňovým příjmům v Rakousku –
Stát/Region

Graf 4: Podíl jednotlivých daňových příjmů k celkovým daňovým příjmům v Rakousku –
Místní správa

Graf 5: Podíl jednotlivých daňových příjmů k celkovým daňovým příjmům ve Francii –
Místní správa

Graf 6: Podíl jednotlivých daňových příjmů k celkovým daňovým příjmům v Belgii –
Stát/Region

Graf 7: Podíl jednotlivých daňových příjmů k celkovým daňovým příjmům v Belgii – Místní
správa

Graf 8: Podíl jednotlivých daňových příjmů k celkovým daňovým příjmům v Itálii –
Místní správa

Graf 9: Podíl příjmu z daně z nemovitosti na celkovém příjmu z majetkových daní v ČR
– Místní správa

Graf 10: Podíl jednotlivých příjmů z majetkových daní k celkovým příjmům z majetkových
daní v Rakousku - Stát/Region

Graf 11: Podíl jednotlivých příjmů z majetkových daní k celkovým příjmům z majetkových
daní v Rakousku - Místní správa

Graf 12: Podíl jednotlivých příjmů z majetkových daní k celkovým příjmům z majetkových daní ve Francii – Místní správa

Graf 13: Podíl jednotlivých příjmů z majetkových daní k celkovým příjmům z majetkových daní v Belgii - Stát/Region

Graf 14: Podíl příjmu z daně z nemovitosti na celkovém příjmu z majetkových daní v Belgii - Místní správa

Graf 15: Podíl jednotlivých příjmů z majetkových daní k celkovým příjmům z majetkových daní v Itálii – Místní správa

Graf 16: Podíl příjmu z majetkových daní k celkovým daňovým příjmům v jednotlivých evropských zemích OECD

Graf 17: Podíl majetkových daní na HDP v evropských zemích OECD

Graf 18: Podíl příjmu z daně z nemovitosti na celkovém příjmu z majetkových daní v jednotlivých evropských zemích OECD

17. Seznam obrázků

Obrázek 1: Struktura majetkových daní v České republice

18. Seznam příloh

Příloha 1: Třídění daní dle metodiky OECD

Příloha 1: Třídění daní dle metodiky OECD

Klasifikace daní OECD rozděluje daně do šesti hlavních skupin. Tyto skupiny jsou dále děleny do jednotlivých podskupin.

- Ø (1000) Daně z důchodů, zisků a kapitálových výnosů
  - (1100) Daně z důchodů, zisků a kapitálových výnosů od jednotlivců
  - (1200) Daně z příjmů, zisků a kapitálových výnosů od společností
  - (1300) Položky, které nelze jednoznačně zařadit mezi 1100 a 1200
- Ø (2000) Příspěvky na sociální zabezpečení
  - (2100) Zaměstnanci
  - (2200) Zaměstnavatelé
  - (2300) Samostatně výdělečná osoba nebo osoba nezaměstnaná
  - (2400) Nezařaditelné do 2100, 2200 a 2300
- Ø (3000) Daně z mezd a pracovních sil
- Ø (4000) Daně majetkové
  - (4100) Pravidelné daně z nemovitého majetku
  - (4200) Pravidelné daně z čistého jmění
  - (4300) Daně z pozůstalostí, dědické a darovací
  - (4400) Daně z finančních a kapitálových transakcí
  - (4500) Ostatní nepravidelné daně z majetku
  - (4600) Ostatní pravidelné daně z majetku
- Ø (5000) Daně ze zboží a služeb
  - (5100) Daně z výroby, prodeje, převodů, leasingu, dodávek a úpravy zboží
  - (5200) Daně z používání nebo povolení používání zboží nebo vykonávání určitých činností
  - (5300) Nezařaditelné do skupin 5100 a 5200
- Ø (6000) Ostatní daně
  - (6100) Placené výhradně podniky
  - (6200) Placené jinými subjekty než podniky, nebo neidentifikovatelné